

GEFASEERD LANDGEBRUIK VANAF DE VOLLE MIDDELEEUWEN TOT HEDEN LANGS DE VRIJLATENSTRAAT TE OOSTKAMP (WEST-VLAANDEREN)

EINDVERSLAG DEEL 1: ASSESSMENT EN INTERPRETATIE



ABO Archeologische Rapporten 2310

Rapport opgemaakt door: Katrien Van Den Berghe, Jan Coenaerts, Pedro Pype, Maud Libert en Polte De Weirdt



Derbystraat 55

9051 Gent

Projectcode:

Intern: 34829

AOE:

2022L130/2023H239/2023K124/2024H166

COLOFON

Titel

Archeologische opgraving langs de Vrijlatenstraat te Oostkamp (West-Vlaanderen)

Auteurs

Katrien Van Den Berghe, Jan Coenaerts, Pedro Pype, Maud Libert en Polte De Weirdt

Projectnummer

- 34829 (intern)
- 2024H166 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en Datum

Gent, maart 2025

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 2310

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
Versie	Datum	Status
v0	21/02/2025	Interne draft
v1	28/02/2025	Externe draft / definitieve versie
v2	21/03/2025	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Katrien Van Den Berghe
Business Unit Manager	Glenn De hooghe
Kwaliteitscontrole	Jan Coenaerts
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

Lijst van figuren	5
Lijst van tabellen	7
1 Inleiding	8
2 Administratieve gegevens	9
3 Onderzoeksvragen en -doel	10
3.1 Randvoorwaarden	10
3.2 Werkwijze en strategie	11
4 Strategie	13
4.1 Methode	13
4.2 Afwijking programma van maatregelen	16
5 Overzicht	17
6 Stratigrafie van het terrein	18
7 Assessment van sporen, spoorcombinaties en structuren	24
7.1 Fasering	24
7.2 Fase 1: Greppelstructuren in werkput 2 (S1, S3-S5 en S21) uit de volle middeleeuwen	27
7.3 Fase 2: cluster paalkuilen en kuilen in het noordoosten van werkput 2 (S2, S11-14, S16-20) (postmiddeleeuws)	35
7.4 Fase 3: Post-middeleeuwse bewoning (S28, S29 en S30) + (perceels)greppels (S9 en S27)	47
7.5 Fase 4: Recente paalkuilen werkput 1 (S6-S8, S10, S15, S22-26 en S31)	55
8 Natuurlijke sporen	68
9 Assessment van vondsten en stalen	69
9.1 Observaties en registraties van vondsten	69
9.2 Observaties en registraties van stalen	76
10 Interpretatie van de archeologische site	77
10.1 Beantwoorden van de onderzoeksvragen	77
10.2 Besluit	79

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Orthofoto met aanduiding zone 1 (ca. 1.050m ²) voor vlakdekkende opgraving (ABO nv 2024).	11
Figuur 2: Orthofoto met aanduiding zone 2 (ca. 400m ²) voor vlakdekkende opgraving (ABO nv 2024).	12
Figuur 3: Aanleggen, begeleiding en registratie van het archeologische vlak in werkput 2 (ABO nv 2024)	14
Figuur 4: Drone-opname tijdens de aanleg van het vlak in werkput 2 (ABO nv 2024)	15
Figuur 5: Drone-opname tijdens de aanleg van het vlak in werkput 2 (ABO nv 2024)	15
Figuur 6: Overzichtsfoto tijdens aanleg van werkput 1 (ABO nv 2024)	16
Figuur 7: Algemeen plan met aanduiding van werkput 1 en 2 en de geassocieerde sporen (ABO nv 2024)	17
Figuur 8: Bodemprofiel per uitgevoerde landschappelijke boring, aangeduid op de bodemkaart met onderliggende luchtfoto (ABO nv 2024)	18
Figuur 9: Profiel 1.2 in werkput 1 (ABO nv 2024)	19
Figuur 10: Profiel 1.4 in werkput 1 (ABO nv 2024)	20
Figuur 11: Profiel 2.1 in werkput 2 (ABO nv 2024)	21
Figuur 12: Profiel 2.5 in werkput 2 (ABO nv 2024)	22
Figuur 13: Algemeen sporenplan van werkput 1 (ABO nv 2024)	25
Figuur 14: Algemeen sporenplan van werkput 2 (ABO nv 2024)	25
Figuur 15: Vlakfoto van het opgravingsvlak in werkput 1 (ABO nv 2024)	26
Figuur 16: Drone-opname tijdens de aanleg van het opgravingsvlak in werkput 2 (ABO nv 2024)	26
Figuur 17: Overzichtspan van werkput 2 (ABO nv 2024)	27
Figuur 18: Dronebeeld van greppel S1 (ABO nv 2024)	28
Figuur 19: Doorsnede van greppel S1 (ABO nv 2024)	28
Figuur 20: Doorsnede van greppel S1 (ABO nv 2024)	29
Figuur 21: Doorsnede van greppel S1 (ABO nv 2024)	29
Figuur 22: Doorsnede van spoor 12 en greppel 1 (ABO nv 2024)	29
Figuur 23: Coupetekening spoor 1 en 12 (ABO nv 2024)	30
Figuur 24: Algemeen zicht op greppel S3 vanuit het noorden (ABO nv 2024)	30
Figuur 25: Doorsnede van greppel S3 (ABO nv 2024)	31
Figuur 26: Coupetekening spoor 3 (ABO nv 2025)	31
Figuur 27: Algemeen zicht op greppel S4 (ABO nv 2024)	32
Figuur 28: Doorsnede van greppel S4 (ABO nv 2024)	32
Figuur 29: Algemeen zicht op greppel S5 vanuit het noorden (ABO nv 2024)	33
Figuur 30: Doorsnede van greppel S5 (ABO nv 2024)	33
Figuur 31: Algemeen zicht op greppel S21 (ABO nv 2024)	34
Figuur 32: Doorsnede op greppel S21 (ABO nv 2024)	34
Figuur 33: Coupetekening spoor 21 (ABO nv 2025)	34
Figuur 34: Detailplan werkput 2 (ABO nv 2024)	35
Figuur 35: Algemeen zicht op (paal)kuil S2 (ABO nv 2024)	36
Figuur 36: Doorsnede van S2 (ABO nv 2024)	37
Figuur 37: Algemeen zicht op paalkuil S11 (ABO nv 2024)	37
Figuur 38: Doorsnede van paalkuil S11 (ABO nv 2024)	38
Figuur 39: Algemeen zicht op paalkuil S12 (ABO nv 2024)	38
Figuur 40: Doorsnede van paalkuil S12 (ABO nv 2024)	39

Figuur 41: Algemeen zicht op S13 (ABO nv 2024)	39
Figuur 42: Doorsnede van S13 (ABO nv 2024)	40
Figuur 43: Coupetekening van spoor 13 (ABO nv 2025)	40
Figuur 44: Beschrijving coupetekening spoor 13 (ABO nv 2025)	40
Figuur 45: Algemeen zicht op S14 (ABO nv 2024)	41
Figuur 46: Doorsnede van greppel S1 (links) en paalkuil S14 (rechts) (ABO nv 2024)	41
Figuur 47: Coupetekening van spoor 1 en spoor 14 (ABO nv 2025)	41
Figuur 48: Algemeen zicht op natuurlijk spoor S16 (ABO nv 2024)	42
Figuur 49: Doorsnede van natuurlijk spoor S16 (ABO nv 2024)	42
Figuur 50: Algemeen zicht op kuil S17 (ABO nv 2024)	43
Figuur 51: Doorsnede van kuil S17 (ABO nv 2024)	43
Figuur 52: Algemeen zicht op kuil S18 (ABO nv 2024)	44
Figuur 53: Doorsnede van kuil S18 (ABO nv 2024)	44
Figuur 54: Algemeen zicht op kuil S19 (ABO nv 2024)	45
Figuur 55: Doorsnede van kuil S19 (ABO nv 2024)	45
Figuur 56: Algemeen zicht op kuil S20 (ABO nv 2024)	46
Figuur 57: Doorsnede van kuil S20 (ABO nv 2024)	46
Figuur 58: Coupetekening spoor 20 (ABO nv 2025)	46
Figuur 59: Overzichtsplan van werkput 1 (ABO nv 2024)	47
Figuur 60: Algemeen zicht op S28 (ABO nv 2024)	48
Figuur 61: Doorsnede van S28 (+begin van perceelsgracht) (ABO nv 2024)	48
Figuur 62: Algemeen zicht op spoor 29 (ABO nv 2024)	49
Figuur 63: Coupe op S29 (ABO nv 2024)	49
Figuur 64: Zicht op S30 zoals dit voorkwam in het vlak (ABO nv 2024)	50
Figuur 65: Zicht op de restanten van de beerput met spoornummers 30 (Abo nv 2024)	50
Figuur 66: Coupe op S30 (ABO nv 2024)	50
Figuur 67: Overzichtsplan van werkput 2 (ABO nv 2024)	51
Figuur 68: Overzichtsplan van beide werkputten op de Popp-kaart (ABO nv 2024)	52
Figuur 69: Algemeen zicht op S9 (ABO nv 2024)	53
Figuur 70: Doorsnede van S9 (ABO nv 2024)	53
Figuur 71: Algemeen zicht op S27 (ABO nv 2024)	54
Figuur 72: Doorsnede van S27 (ABO nv 2024)	54
Figuur 73: Coupetekening spoor 27 (ABO nv 2025)	55
Figuur 74: Overzichtsplan van werkput 2, fase 4 (ABO NV 2024)	55
Figuur 75: Algemeen zicht op kuil S6 (ABO nv 2024)	56
Figuur 76: Doorsnede van kuil S6 (ABO nv 2024)	57
Figuur 77: Algemeen zicht op kuil S7 (ABO nv 2024)	57
Figuur 78: Doorsnede van kuil S7 (ABO nv 2024)	58
Figuur 79: Coupetekening spoor 7 (ABO nv 2025)	58
Figuur 80: Algemeen zicht op kuil S8 (ABO nv 2024)	59
Figuur 81: Doorsnede van kuil S8 (ABO nv 2024)	60
Figuur 82: Algemeen zicht op kuil S10 (ABO nv 2024)	60
Figuur 83: Doorsnede van kuil S10 (ABO nv 2024)	61
Figuur 84: Algemeen zicht op S22 (ABO nv 2024)	61
Figuur 85: Algemeen zicht op S23 (ABO nv 2024)	62
Figuur 86: Doorsnede van S22 & 23 (ABO nv 2024)	62
Figuur 87: Algemeen zicht op S24 (ABO nv 2024)	63
Figuur 88: Doorsnede van S24 (ABO nv 2024)	63

Figuur 89: Coupetekening spoor 24 (ABO nv 2025)	64
Figuur 90: Algemeen zicht op S25 (ABO nv 2024)	64
Figuur 91: Doorsnede van S25 (ABO nv 2024)	65
Figuur 92: Algemeen zicht op S26 (ABO nv 2024)	65
Figuur 93: Doorsnede van S26 (ABO nv 2024)	66
Figuur 94: Algemeen zicht op S31 (ABO nv 2024)	66
Figuur 95: Doorsnede van S31 (natuurlijk) (ABO nv 2024)	67
Figuur 96: Dronebeeld van werkput 2 met natuurlijke sporen in het vlak (ABO nv 2024)	68
Figuur 97: Aardewerk uit greppel S1 (ABO nv 2024)	70
Figuur 98: Aardewerk uit greppel S1 (ABO nv 2024)	71
Figuur 99: Basalt uit greppel S1 (ABO nv 2024)	72
Figuur 100: Aardewerk uit greppel S3 (ABO nv 2024)	73
Figuur 101: Aardewerk uit greppel S5 (ABO nv 2024)	74
Figuur 102: Aardewerk uit de afbraaklaaf S29 in werkput 1 (ABO nv 2024)	75
Figuur 103: Fragment geglaazuurd aardewerk uit S30 (ABO nv 2024)	76

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Administratieve gegevens (ABO nv 2024)	9
Tabel 2: Naam en beschrijving van de aardkundige eenheden in profiel 1.2 van werkput 1 (ABO nv 2024)	19
Tabel 3: Naam en beschrijving van de aardkundige eenheden in profiel 1.4 van werkput 1 (ABO nv 2024)	20
Tabel 4: Naam en beschrijving van de aardkundige eenheden in profiel 2.1 van werkput 2 (ABO nv 2023)	21
Tabel 5: Naam en beschrijving van de aardkundige eenheden in profiel 2.5 van werkput 2 (ABO nv 2024)	22
Tabel 6: Overzicht sporen per periode (ABO nv 2024)	24
Tabel 7: Beschrijving coupetekening spoor 12 en spoor 1 (ABO nv 2024)	30
Tabel 8: Beschrijving coupetekening spoor 3 (ABO nv 2025)	31
Tabel 9: Beschrijving coupetekening spoor 21 (ABO nv 2025)	34
Tabel 10: Beschrijving coupetekening spoor 14 (ABO nv 2025)	41
Tabel 11: Beschrijving coupetekening spoor 20 (ABO nv 2025)	46
Tabel 12: Beschrijving coupetekening spoor 27 (ABO nv 2025)	55
Tabel 13: Beschrijving coupetekening spoor 7 (ABO nv 2025)	58
Tabel 14: Beschrijving coupetekening spoor 24 (ABO nv 2025)	64

1 INLEIDING

Het vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek werd uitgevoerd heeft als projectcode 2022L130 (Valvekens en Cléda 2022/ID 25017) en past binnen het kader van infrastructuurwerken. De bureaustudie toonde gemotiveerd aan dat een archeologisch vooronderzoek noodzakelijk bleek vanwege een archeologisch potentieel. De nota (ID 30157) omvat de resultaten van het gefaseerde archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject uitgevoerd door ABO nv. Het landschappelijk bodemonderzoek aan de hand van landschappelijke boringen werd uitgevoerd in september 2023 (OE-code: 2023H239). Het proefsleuvenonderzoek in functie van het onderzoek naar eventuele sporensites (OE-code: 2023K174) werd uitgevoerd in maart 2024.

Er kwamen twee relevante zones uit het proefsleuvenonderzoek. Eén zone bevatte sporenconcentraties die vermoedelijk te associëren zijn met de bewoning zichtbaar op de Ferrariskaart (ca. 1771-1780). Binnen de tweede zone werden verschillende greppels aangetroffen die mogelijks deel uitmaken van een erfindeling. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden fragmenten van lokaal/regionaal grijsgebakken, handgevormd aardewerk aangetroffen wat een oorsprong in de volle middeleeuwen deed vermoeden. Omwille van de aard en de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen werd een vervolgonderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving geadviseerd voor twee zones over een totale oppervlakte van ca. 1.450m² (Coenaerts et al. 2024).

Omwille van de aard en de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen werd een vervolgonderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving geadviseerd voor **twee zones** over een totale oppervlakte van ca. **1.450m²** (Coenaerts et al. 2024).

De opgraving werd uitgevoerd tussen dinsdag 27 en vrijdag 30 augustus 2024. De aangetroffen sporen worden gekenmerkt door de aanwezigheid van greppelsstructuren, (paal)kuilen en bakstenen funderingen. Hieruit kunnen 4 fasen van menselijke aanwezigheid onderscheiden worden. De eerste (en oudste) fase betreft verschillende greppels/perceelsgreppels die dankzij aardewerkvondsten gedateerd kunnen worden als vol-/laatmiddeleeuws. Een tweede fase wordt gekenmerkt door een postmiddeleeuwse (paal)kuilen cluster, die eveneens gedateerd werd aan de hand van aardewerkvondsten. De derde fase betreft postmiddeleeuwse bewoning die zichtbaar is op de Ferrariskaart (ca. 1777). Ook werden er twee greppels geregistreerd die overeenkomen met een perceelsafbakening op de Popp-kaart (1842-1879). De 4de en laatste fase betreft (sub)recente (paal)kuilen die waarschijnlijk verband houden met (sub)recente perceelsbegrenzing/landbouwactiviteiten.

2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2023H239/2023J357/2023K124	
ISSN-nummer	2406-3940	
Erkend Archeoloog	ABO nv	
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167	
Naam + adres onderzoeksgebied		
- Straat + nr.:	Vrijlatenstraat	
- Postcode:	8020	
- Fusiegemeente:	Oostkamp	
- Land:	België	
X/Y-coördinaten (Lambert 1972; EPSG:31370)	Min X: 66133.6179	Max X: 67599.6129
	Min Y: 195116.3795	Max Y: 197286.8539
Kadaster		
- Gemeente:	Oostkamp	
- Afdeling:	5 AFD/RUDDERVOORDE	
- Sectie:	F, H	
- Percelen:	115, 111A, 65	
Onderzoekstermijn	Augustus-september 2024	
Thesaurus	Landschappelijk bodemonderzoek, verkennend booronderzoek, proefsleuvenonderzoek, vlakdekkende opgraving, Oostkamp	

Tabel 1: Administratieve gegevens (ABO nv 2024)

3 ONDERZOEKVRAGEN EN -DOEL

Het doel van de archeologische opgraving is bereikt wanneer de onderstaande onderzoeksvragen kunnen beantwoord worden, zoals bepaald in het programma van maatregelen van de bekrachtigde archeologienota met als ID 30157 (Coenaerts et al. 2024).

In het programma van maatregelen werd voorzien in een vlakdekkende archeologische opgraving ter hoogte van de tijdens het proefsleuvenonderzoek aangetroffen sporenclusters in 2 zones (Coenaerts et al. 2024).

Volgende onderzoeksvragen dienen beantwoord te worden:

- Kunnen er één of meerdere erfstructuren afgebakend worden?
- Wat is de aard van de nederzetting?
- Kunnen er gebouwplattegronden afgebakend worden en welke types?
- Wat zegt de materiele cultuur over de aard en eventuele status van de bewoners?
- Wat is het type site op basis van de contexten en/of vondstmateriaal (bewoning, artisanaal,...)?
- Zijn er aanwijzingen aanwezig voor artisanale of ambachtelijke activiteiten (vb. metaalnijverheid, pottenbakkers, end.)?
- Hoe past de nederzetting binnen de kennis van het late IJzertijd/Romeinse landschap in de nabije omgeving, is er info voorhanden omtrent het wegennet in de onmiddellijke nabijheid?
- Zijn er typologische verschillen merkbaar in de greppels, en zo ja, waaraan zijn deze verschillen gerelateerd? (afbakening, afwatering, ...).
- Tot welke vondstcategorieën behoren de vondsten?
- Wat is de conserveringsgraad van de verschillende vondstcategorieën?
- Kunnen er aanwijzingen aangeleverd worden omtrent de ecologie van het landschap?
- Hoe passen de resultaten van de opgraving binnen de grotere regio van Oostkamp?
- Wat betekenen de resultaten voor onze kennis van deze periode binnen de regio?

Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium voor de erkend archeoloog of het onderzoeksdoel met succes bereikt werd.

3.1 RANDVOORWAARDEN

Bij het aantreffen van stoffelijke resten wordt een fysisch antropoloog ingeschakeld om de stoffelijke resten mee op te graven en verder te analyseren.

Bij het aantreffen van dierlijke resten wordt een archeozoöloog ingeschakeld om het dierlijk botmateriaal mee op te graven en verder te analyseren.

Bij het aantreffen van sporen uit WOI dienen deze voor het couperen afgelopen te worden met een metaaldetector om de locatie van eventuele metalen vondsten te bepalen.

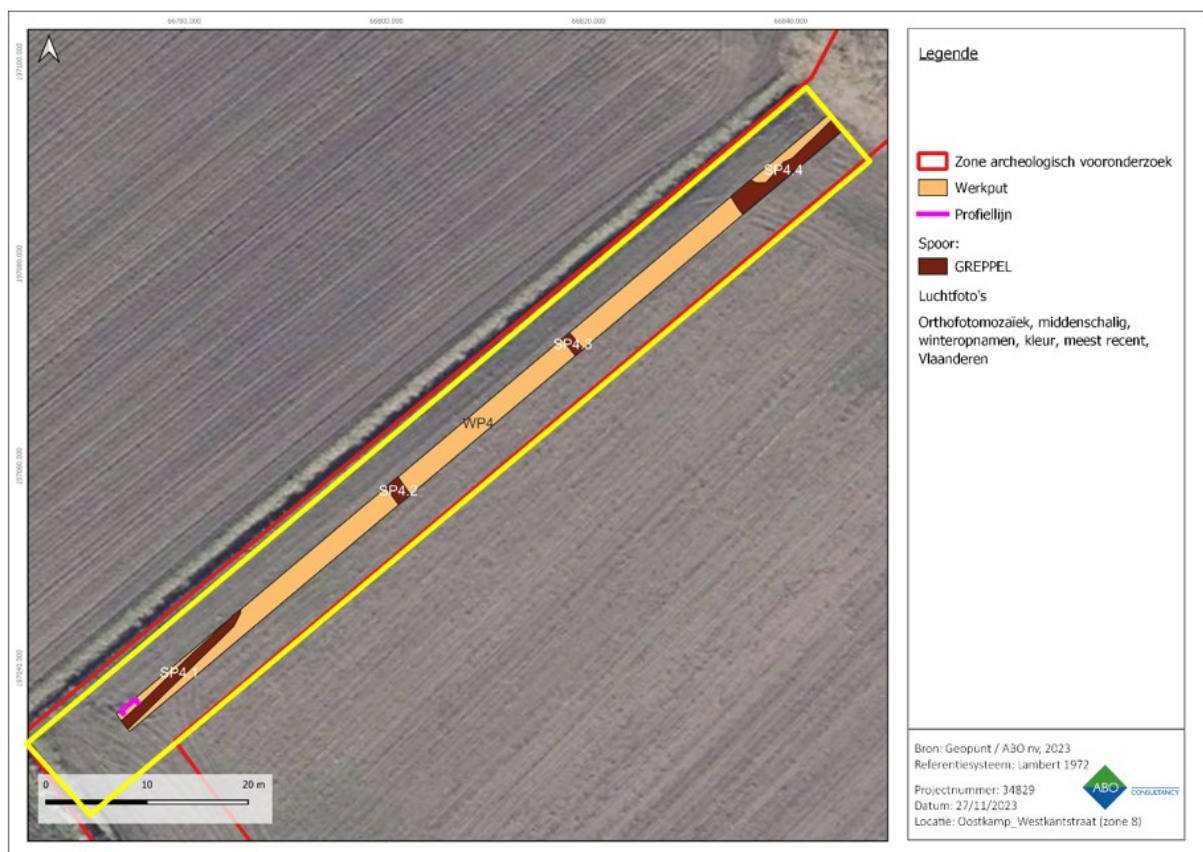
De grond wordt gescheiden afgegraven en bewaard naast de werkputten. Het dichtenvan de putten gebeurt op zo een manier dat de originele bodemopbouw bekomen wordt en dat de nieuwe draagkracht van de ondergrond de draagkracht van de ondergrond voorafgaand aan de aanvang van het veldwerk evenaart.

Bij het aantreffen van munitie moet steeds de afweging gemaakt worden of tijdens het onderzoek de veiligheid van het veldwerkteam gegarandeerd kan worden. Er wordt telkens gehandeld zoals voorgeschreven in het CTE-protocol (politie opbellen, munitie laten ophalen door DOVO).

3.2 WERKWIJZE EN STRATEGIE

In het programma van maatregelen van de bekrachtigde archeologienota met ID 30157 werd voorgesteld om het onderzoeksgebied te waarderen door middel van een vlakdekkende archeologische opgraving (Coenaerts et al. 2024). Het gaat om twee zones met een totale oppervlakte van ca. 1.450m².

Een indicatief plan is afgebeeld op Figuur 1 en Figuur 2.



Figuur 1: Orthofoto met aanduiding zone 1 (ca. 1.050m²) voor vlakdekkende opgraving (ABO nv 2024).



Figuur 2: Orthofoto met aanduiding zone 2 (ca. 400m²) voor vlakdekkende opgraving (ABO nv 2024).

4 STRATEGIE

4.1 METHODE

De opgraving langs de Vrijlatenstraat werd uitgevoerd tussen dinsdag 27 en vrijdag 30 augustus 2024. Het onderzoek werd uitgevoerd onder leiding van erkend archeologe Katrien Van Den Berghe, ondersteund door erkende archeologen Pedro Pype en Jan Coenaerts, archeologen Maud Libert en Polte De Weirdt van ABO nv en jobstudente Leen Theunissen van de KU Leuven.

Het openleggen van het terrein gebeurt met een kraan met tandeloze kraanbak van ca. 21 ton onder constante begeleiding van een erkend archeoloog.

De aarde werd gescheiden afgegraven en gestockeerd. De afzonderlijke werkputten dienen groot genoeg te zijn om voldoende ruimtelijk inzicht te bekomen per werkput. Bij vaststelling van een palencluster dient deze in zijn totaliteit vrijgelegd te worden om inzicht te bekomen in de aard en omvang van de structuur.

De zone met een oppervlakte van 400m² kreeg werkputnummer 1, de zone met een oppervlakte van 1.050m² kreeg werkputnummer 2.

De archeologische sporen worden conform met de CGP geregistreerd en onderzocht teneinde zoveel mogelijk informatie omtrent aard en datering te extraheren. Eens de vlakken aangelegd zijn dienen er maatregelen genomen te worden tegen overlast van regen- of grondwater. Bij warm weer dienen ook voorzorgsmaatregelen genomen te worden om te voorkomen dat sporen uitdrogen. Dit geldt vooral voor sporen die gevoelig zijn of een grote informatie waarde kunnen herbergen (bv. grafcontexten, waterputten, silo's, etc.).

Vondsten en stalen worden steeds behandeld zoals voorzien in de CGP en worden voorzien van de nodige labels. Vondsten worden beschermd tegen degradatie (zeker voor metaal of organische vondsten is dit van belang. Voor de staalname moet er steeds rekening gehouden worden met het oog op de uit te voeren analyse, waardoor de staalname correct en hygiënisch dient te gebeuren, om de kans op contaminatie te minimaliseren.



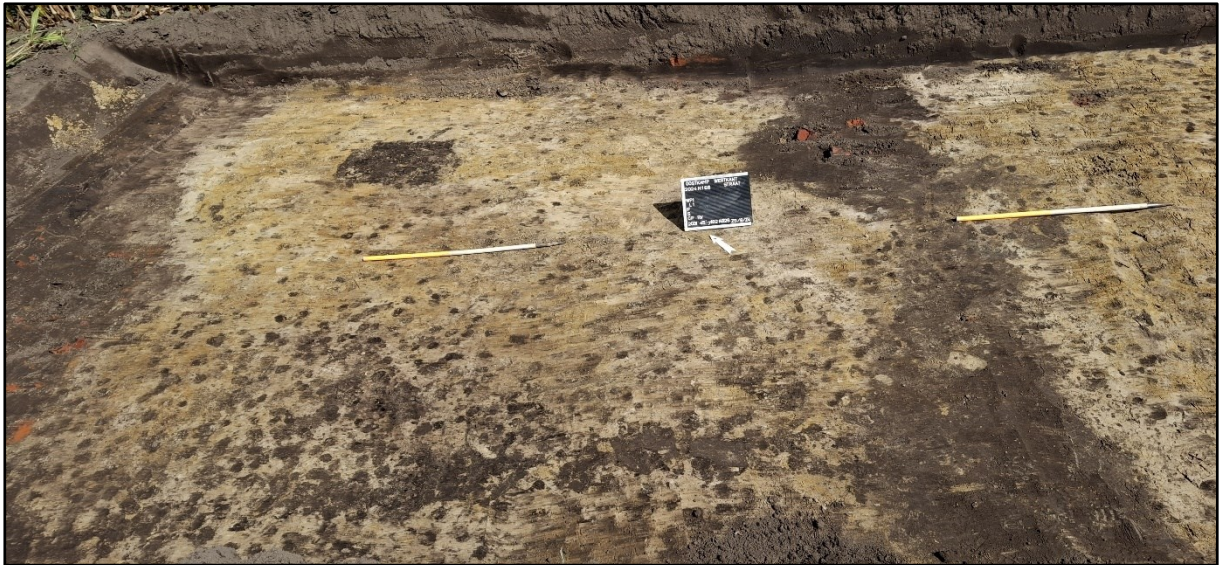
Figuur 3: Aanleggen, begeleiding en registratie van het archeologische vlak in werkput 2 (ABO nv 2024)



Figuur 4: Drone-opname tijdens de aanleg van het vlak in werkput 2 (ABO nv 2024)



Figuur 5: Drone-opname tijdens de aanleg van het vlak in werkput 2 (ABO nv 2024)



Figuur 6: Overzichtsfoto tijdens aanleg van werkput 1 (ABO nv 2024)

4.2 AFWIJKING PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Er waren geen afwijkingen ten opzichte van het programma van maatregelen.

5 OVERZICHT

Tijdens de opgraving werden er in het totaal 31 archeologische sporen geregistreerd en in detail onderzocht. In werkput 1 werden er 3 sporen geregistreerd, in werkput 2 in totaal 28 sporen (Figuur 7).



Figuur 7: Algemeen plan met aanduiding van werkput 1 en 2 en de geassocieerde sporen (ABO nv 2024)

6 STRATIGRAFIE VAN HET TERREIN

Geologisch wordt het onderzoeksgebied gekenmerkt door eolisch zand (ELPw) en leem uit het Weichseliaan en/of hellingsafzettingen uit het Quartair (HQ). Het projectgebied ligt op de tertiaire afzettingen van het Lid van Egem. Deze bestaat uit zeer fijn grijsgroen zand met kleilagen en zandsteenbanken. Daarnaast is het Lid van Egem glauconiet- en glimmerhoudend.

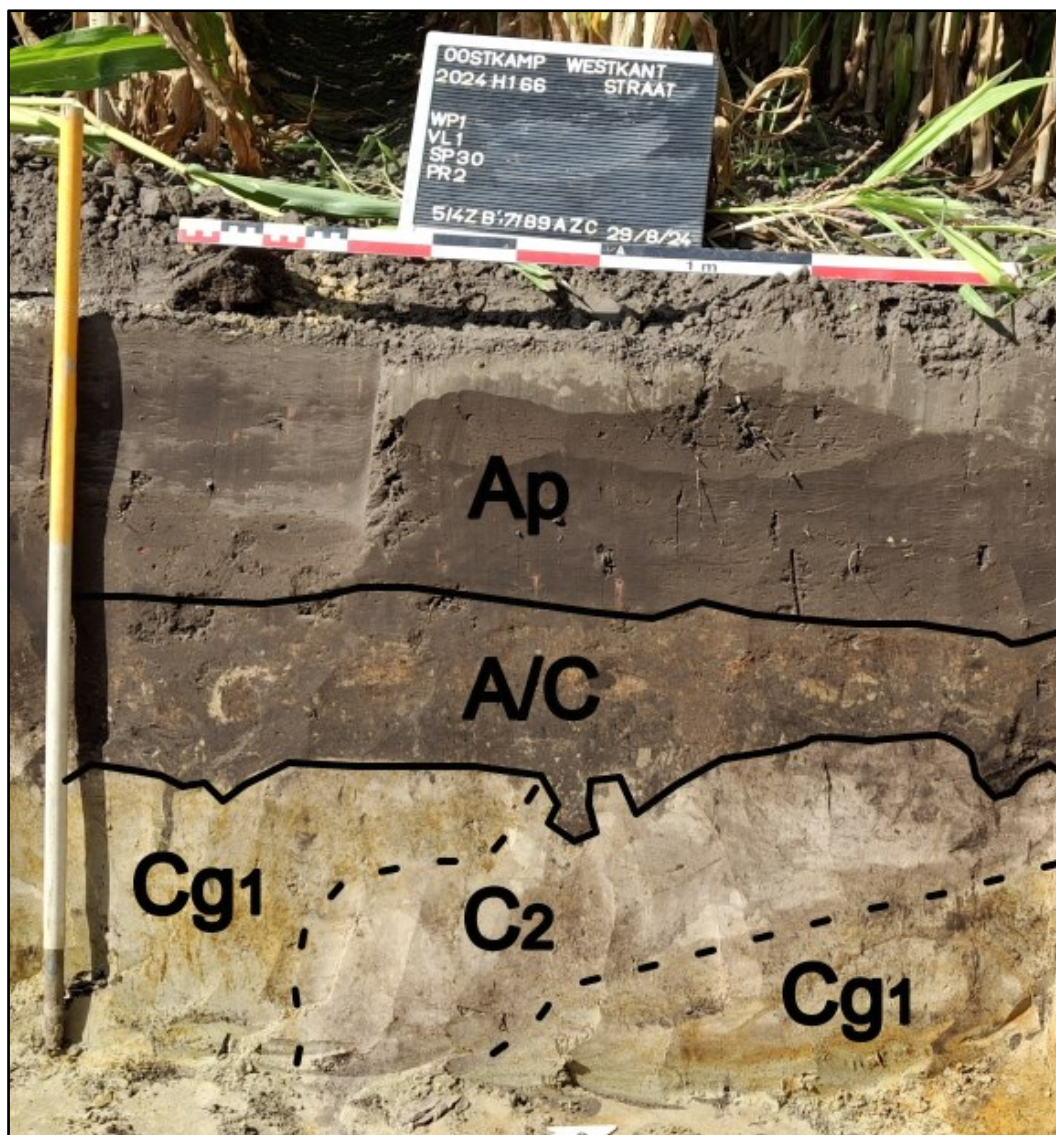
Op basis van de bodemkaart én de uitgevoerde landschappelijke boringen wordt het terrein langsheen de Vrijlatenstraat gekenmerkt door een Pdp-bodem. Dit zijn matig natte licht zandleemgronden (Figuur 8). Ze hebben geen of slechts een zwakke profielontwikkeling. De Ap-horizont heeft een dikte van ca. 20 tot 30 cm en bestaat uit donker grijsbruine tot donker bruinigrijze zandleem. Op een diepte van ca. 40 tot 60 cm-mv kunnen roestverschijnselen waargenomen worden. De uitgevoerde landschappelijke boringen wezen op een A(p)-C bodemprofiel, wat neerkomt op een matig gunstige bodembewaring. De bodemprofielen die in de natte zandbodem werden vastgesteld wezen op een lokaal sterk variërende bodembewaring.

Ca. 100m ten westen van het onderzoeksgebied loopt de waterloop de Jobeek, met een min of meer noord-zuid verloop. Het projectgebied is gelegen op de overgang van de alluviale vlakte van de Rivierbeek en het noordelijke deel van de uitloper van de iets hogere rug van het plateau van Tielt.



Figuur 8: Bodemprofiel per uitgevoerde landschappelijke boring, aangeduid op de bodemkaart met onderliggende luchtfoto (ABO nv 2024)

Tijdens de vlakdekkende opgraving werden strategisch verspreid over het onderzoeksgebied bijkomend 9 putwandprofielen aangelegd om gedetailleerd inzicht te bekomen in de bodemopbouw.

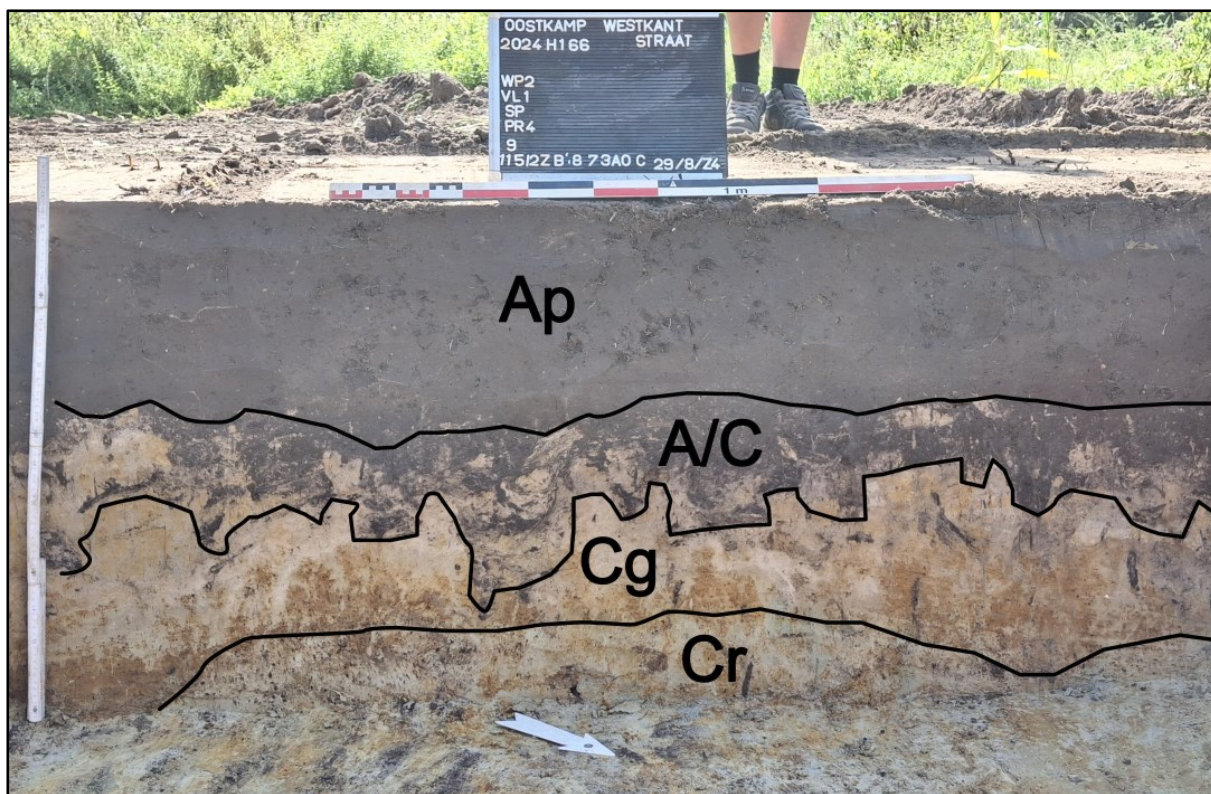


Figuur 9: Profiel 1.2 in werkput 1 (ABO nv 2024)

Nr.	Naam	Beschrijving
H1	Ap	Zandleem, donker bruingrijs, humeus, homogeen, wortelresten, baksteenspikkels
H2	A/C	Zandleem, neutraal bruin tot geel, matig humeus, heterogeen, gebioturbeerd, vlekkelig
H3	Cg1	Zandleem, lichtgeel tot lichtgrijs, roestverschijnselen
H4	C2	Zandleem, licht witgrijs

Tabel 2: Naam en beschrijving van de aardkundige eenheden in profiel 1.2 van werkput 1 (ABO nv 2024)

H1, de Ap-horizont, 0-30cm, bestaat uit een donkere bruingrijze bodem met wortels en baksteenspikkels als inclusies. H2, een A/C-horizont is een bruin tot geel gevlekte bodem waar het moedermateriaal vermengt is geraakt met de Ap-horizont, wellicht als gevolg van (diep)ploegen. H3, de Cg horizont bestaat uit licht zandleemachtig moedermateriaal met roestverschijnselen (Figuur 9). Deze gleyverschijnselen getuigen van schommelingen in de waterspiegel in het verleden. In de Cg-horizont is een uitlogingshorizont zichtbaar (C2).

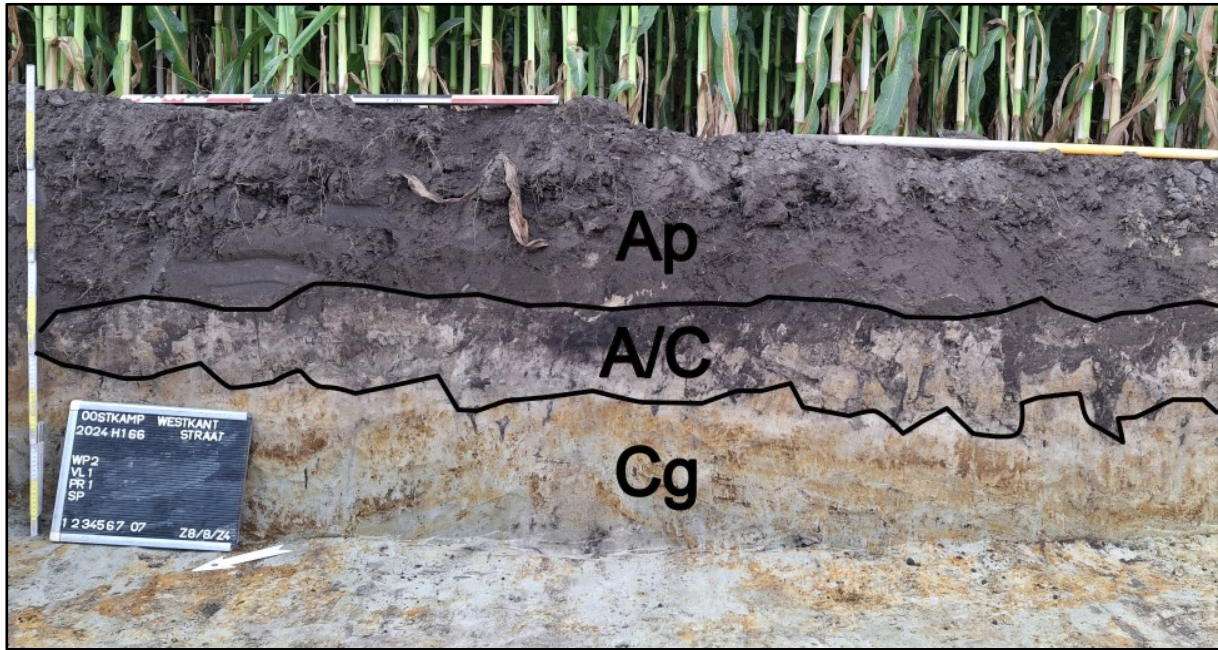


Figuur 10: Profiel 1.4 in werkput 1 (ABO nv 2024)

Nr.	Naam	Beschrijving
H1	Ap	Zandleem, donker bruingrijs, humeus, homogeen, wortelresten, baksteenspikkels
H2	A/C	Zandleem, neutraal grijs-geel, licht humeus, sterk gebioturbeerd, vlekkelig
H3	Cg	Zandleem, geel tot lichtbruin, gleyig (roestsporen), licht gebioturbeerd, mangaanspikkels
H4	Cr	Zandleem, geel tot lichtbruin, compact, licht gleyig, mangaanspikkels

Tabel 3: Naam en beschrijving van de aardkundige eenheden in profiel 1.4 van werkput 1 (ABO nv 2024)

H1, de Ap-horizont, 0-35cm, bestaat uit een donkere bruingrijze bodem met wortels en baksteenspikkels als inclusies. H2, een A/C-horizont is een bruingrijs tot geel gevlekte bodem waar het moedermateriaal vermengt is geraakt met de Ap-horizont, als gevolg van ploegactiviteiten. H3, de Cg-horizont bestaat uit licht zandleemachtig moedermateriaal met roestverschijnselen, mangaanspikkels en lichte bioturbatie. Deze gleyverschijnselen getuigen van schommelingen in de waterspiegel in het verleden. H4, de Cr-horizont bestaat uit licht zandleemachtig moedermateriaal met roestverschijnselen en mangaanspikkels (Figuur 10).

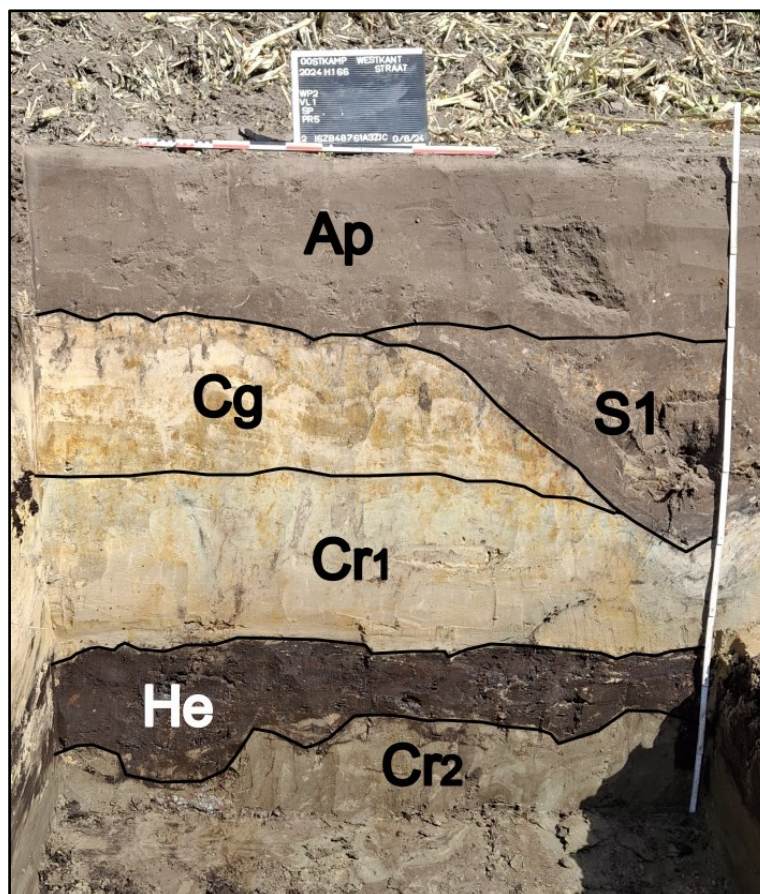


Figuur 11: Profiel 2.1 in werkput 2 (ABO nv 2024)

Nr.	Naam	Beschrijving
H1	Ap	Zandleem, donker bruingrijs, humeus, homogeen, wortelresten, baksteenspikkels
H2	A/C	Zandleem, neutraal grijs-geel, licht humeus, sterk gebioturbeerd, vlekkerig
H3	Cg	Zandleem, geel tot lichtbruin, gleyig (roestsporen), licht gebioturbeerd, mangaanspikkels

Tabel 4: Naam en beschrijving van de aardkundige eenheden in profiel 2.1 van werkput 2 (ABO nv 2023)

H1, de Ap-horizont, 0-40cm, bestaat uit een donkere bruingrijze bodem met wortels en baksteenspikkels als inclusies. H2, de A/C-horizont is een bruingrijs tot geel gevlekte bodem waar het moedermateriaal vermengt is geraakt met de Ap-horizont. Dit profiel is ondermeer sterk gebioturbeerd. H3, de Cg-horizont bestaat uit licht zandleemachtig moedermateriaal met roestverschijnselen, mangaanspikkels en lichte bioturbatie. Deze gleyverschijnselen getuigen van schommelingen in de waterspiegel in het verleden (Figuur 11).



Figuur 12: Profiel 2.5 in werkput 2 (ABO nv 2024)

Nr.	Naam	Beschrijving
H1	Ap	Zandleem, donker bruingrijs, humeus, homogeen, wortelresten, baksteenspikkels
H2	S1	Zandleem, donker bruingrijs, humeus, aardewerk
H3	Cg	Zandleem, geel tot lichtbruin, gleyig (roestsporen), licht gebioturbeerd
H4	Cr1	Zand, licht geel tot grijs, licht gleyig
H5	He	Veen, organische laag, donkerbruin, gedeeltelijk verteerde plantaardige resten
H6	Cr2	Zand, neutraal grijs, begin watertafel

Tabel 5: Naam en beschrijving van de aardkundige eenheden in profiel 2.5 van werkput 2 (ABO nv 2024)

H1, de Ap-horizont, 0-45cm, bestaat uit een donkere bruingrijze zandleem bodem met wortels en baksteenspikkels als inclusies. Rechts in het profiel zit de doorsnede van greppel S1, deze is eveneens donker bruingrijs, humeuze zandleem met inclusies van aardewerk. Onder de Ap-horizont bevindt zich een Cg-horizont, H3 die bestaat uit licht zandleemachtig moedermateriaal met gley (roestverschijnselen), en lichte bioturbatie. Deze gleyverschijnselen getuigen van schommelingen in de waterspiegel in het verleden. H4, de Cr1-horizont hieronder bestaat uit licht zandleemachtig moedermateriaal met zeer lichte roestverschijnselen. H5, de He-horizont is een laag van ontwikkeld oppervlakteveen onder het zandige sediment van de Cr1-horizont. H6, de Cr2-horizont is een gereduceerde zandige neutraal grijze moederbodem (Figuur 12).

Alle geregistreerde profielen geven hetzelfde beeld weer, namelijk een bodemopbouw die reeds is verstoord. Er is geen B-horizont meer aanwezig, waardoor het oorspronkelijke archeologische niveau beschadigd of verdwenen is. Hierdoor zijn enkel dieperliggende sporen bewaard gebleven.

7 ASSESSMENT VAN SPOREN, SPOORCOMBINATIES EN STRUCTUREN

7.1 FASERING

In totaal werden tijdens de opgraving 31 sporen in het vlak geregistreerd en in detail onderzocht. De onderzochte sporen worden gekenmerkt door de aanwezigheid van greppelsstructuren, (paal)kuilen en bakstenen funderingen. Hieruit kunnen **4 fasen** van menselijke aanwezigheid onderscheiden worden. Sporen van deze 4 fasen kunnen worden teruggevonden in werkput 2. In werkput 1 werden enkel sporen uit fase 3 geregistreerd.

- **Fase 1:** De eerste (en oudste) fase betreft verschillende greppels/perceelsgreppels in werkput 2 die dankzij aardewerkvondsten gedateerd kunnen worden als vol-/laatmiddeleeuws.
- **Fase 2:** Een tweede fase wordt gekenmerkt door een postmiddeleeuwse (paal)kuilen cluster, die gedateerd werd aan de hand van aardewerkvondsten, eveneens in werkput 2.
- **Fase 3:** Deze fase bevindt zich in werkput 1 en betreft postmiddeleeuwse bewoning die zichtbaar is op de Ferrariskaart (ca. 1777) (Figuur 13). Ook bevinden er zich twee greppels in werkput 2 die overeenkomen met perceelsafbakening op de Popp-kaart (1842-1879).
- **Fase 4:** Deze fase betreft (sub)recente (paal)kuilen in werkput 2 die waarschijnlijk verband houden met (sub)recente perceelsbegrenzing (Figuur 14).

Door de ligging van beide werkputten binnen landbouwgebied (omringd door maïs) was er geen plaats om de uitgegraven grond te stockeren (Figuur 16). Hierdoor moest het opgravingsvlak telkens in twee delen worden aangelegd. Er werd een strook opgegraven waarbij de grond gestockeerd werd op de andere helft van de werkput. Hierna werd het opgegraven en geregistreerd gedeelte terug opgevuld en de andere helft opengelegd. Dit zorgde er wel voor dat de volledige oppervlakte van de werkputten nooit volledig tegelijkertijd open kon liggen voor registratie.

De bewaring van de aangetroffen sporen was eerder matig, waarschijnlijk door het jarenlange bewerken/diepploegen van deze landbouwgronden.

Periode	Structuur/spoorcombinatie	Spoor	Vondsten
Metaaltijden (Bronstijd?)			
	Veenpakket (H5)	*	
Volle/late Middeleeuwen	Greppels	1, 3, 4, 5, 21	Vondstnummers 2, 3, 6, 7 en 8: aardewerk, vulkanische basalt
Postmiddeleeuws	(paal)kuilen	12, 14, 17, 18, 19, 20, 23	Vondstnummer 4: aardewerk
	Bouwlaag	29	aardewerk
	Greppels	9, 27	
Recent	Bouwlagen	28, 30	Vondstnummers 1 en 5: aardewerk
	(paal)kuilen	2, 6, 7, 8, 13, 22, 24, 25, 26	Vondstnummers 9 en 10: aardewerk + nagel
Natuurlijk		10, 11, 15, 16, 31	

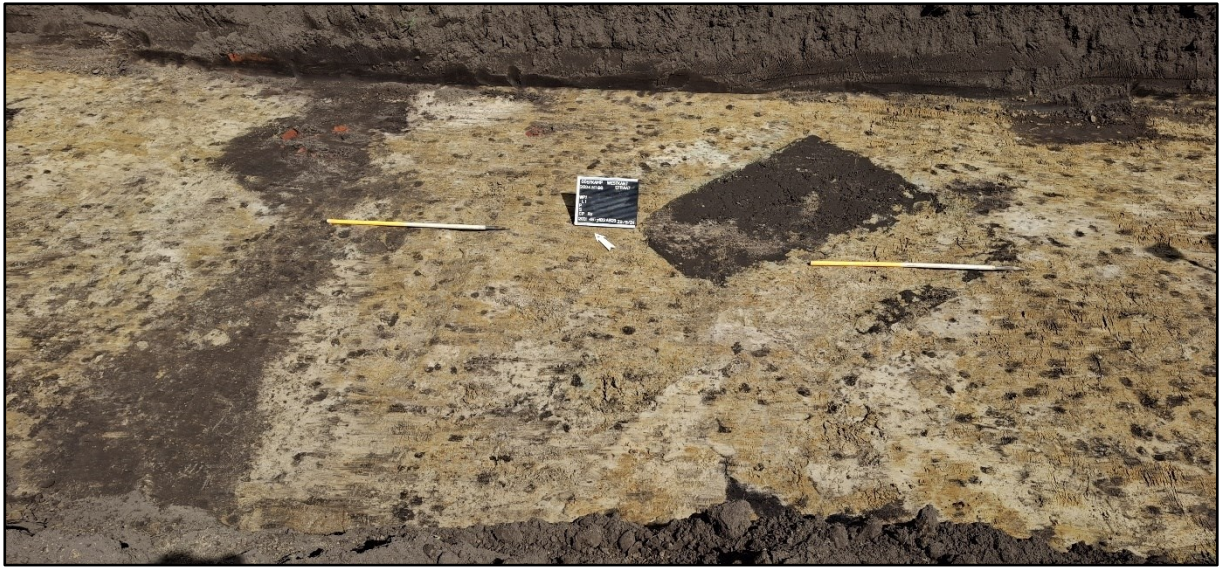
Tabel 6: Overzicht sporen per periode (ABO nv 2024)



Figuur 13: Algemeen sporenplan van werkput 1 (ABO nv 2024)



Figuur 14: Algemeen sporenplan van werkput 2 (ABO nv 2024)



Figuur 15: Vlakfoto van het opgravingsvlak in werkput 1 (ABO nv 2024)



Figuur 16: Drone-opname tijdens de aanleg van het opgravingsvlak in werkput 2 (ABO nv 2024)

7.2 FASE 1: GREPPELSTRUCTUREN IN WERKPUT 2 (S1, S3-S5 EN S21) UIT DE VOLLE MIDDELEEUWEN



Figuur 17: Overzichtsplan van werkput 2 (ABO nv 2024)

7.2.1 BESCHRIJVING

Tijdens de opgraving werden er enkele greppelstructuren aangetroffen binnen werkput 2. In totaal werden er 7 greppels geregistreerd, waarvan er 5 vermoedelijk deel uitmaken van een vroegere volmiddeleeuwse landindeling (Figuur 17).

Greppel S1 werd in het vlak geregistreerd als een T-vorm (Figuur 18). Greppels S4 en S21 waren eerder grillig van vorm en zeer dun (Figuur 27 en Figuur 31). Greppel S3 en S5 hebben een noordwest-zuidoost oriëntatie. In doorsnede hebben greppels S3 en S5 een over het algemeen ondiep bewaard komvormig profiel (Figuur 25 en Figuur 30). Greppel S1 heeft een eerder V- tot U-vormige doorsnede (Figuur 19 en Figuur 22). Greppels S4 en S21 bleken na het couperen zeer oppervlakkig bewaard. gelijkaardige sporen komen wel vaker voor in volle/late middeleeuwse erfindelingen (Figuur 28 en Figuur 32).

De greppels worden gekenmerkt door een vrij heterogene donkerbruine vulling met aanwezigheid van inclusies houtskool. In greppel S1 werd er bovendien ook tefriet (vulkanische basalt) aangetroffen, waarschijnlijk afkomstig uit de Eifel¹. Tefriet werd vaak gebruikt als maalsteen en duidt dus ook op bewoningssporen. In greppels S1, S3 en S5 werd tevens gelijkaardig volmiddeleeuws aardewerk aangetroffen. De aanwezige greppels kennen een vrij matige bewaring, dit is waarschijnlijk te wijten aan het intense gebruik van het terrein als landbouwgrond tijdens moderne tijden. De 5 greppels (**S1, S3, S4, S5 en S21**) zijn geconcentreerd gesitueerd in het noordoostelijke gedeelte van werkput 2. Ze kunnen

¹ Kars, H., 1983: 110-120

vermoedelijk in verband gebracht worden met een praktische afbakening/indeling binnen de nederzetting.

Omwille van het beperkte ruimtelijke overzicht is het echter niet mogelijk om een duidelijke erfindeling af te bakenen.



Figuur 18: Dronebeeld van greppel S1 (ABO nv 2024)



Figuur 19: Doorsnede van greppel S1 (ABO nv 2024)



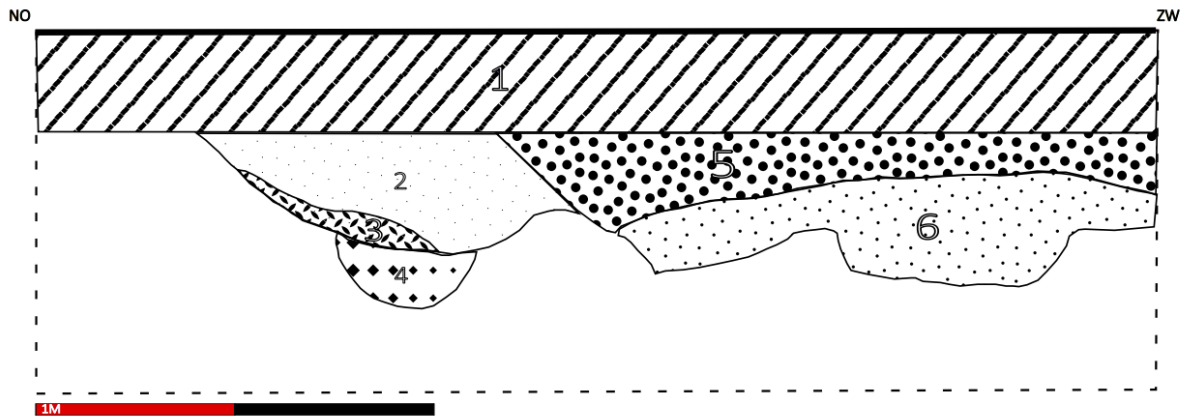
Figuur 20: Doorsnede van greppel S1 (ABO nv 2024)



Figuur 21: Doorsnede van greppel S1 (ABO nv 2024)



Figuur 22: Doorsnede van spoor 12 en greppel 1 (ABO nv 2024)



Figuur 23: Coupetekening spoor 1 en 12 (ABO nv 2024)

Laag	Spoor/horizont	Beschrijving
1	Ap (maaiveld)	grijsbruin zandleem
2	S12	bruin zandleem, verbrande leem (oranje)
3	S12	heterogeen geelgrijs zandleem
4	S12	heterogeen geelgrijs zandleem, bioturbatie
5	S1	donkerbruin zandleem, bioturbatie
6	S1	heterogeen bruin tot grijsgeel zandleem, gleyhoudend

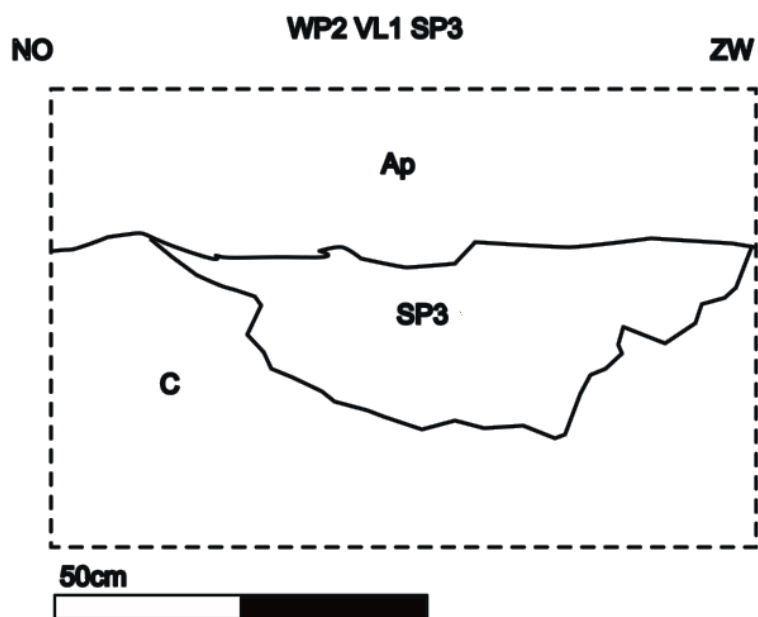
Tabel 7: Beschrijving coupetekening spoor 12 en spoor 1 (ABO nv 2024)



Figuur 24: Algemeen zicht op greppel S3 vanuit het noorden (ABO nv 2024)



Figuur 25: Doorsnede van greppel S3 (ABO nv 2024)



Figuur 26: Coupetekening spoor 3 (ABO nv 2025)

Spoor/horizont	Beschrijving
Ap (maaiveld)	donker grijsbruin zandleem
S3	zwartbruin zandleem
C	heterogeen geelgrijs zandleem, gleyhoudend, mangaanspikkels

Tabel 8: Beschrijving coupetekening spoor 3 (ABO nv 2025)



Figuur 27: Algemeen zicht op greppel S₄ (ABO nv 2024)



Figuur 28: Doorsnede van greppel S₄ (ABO nv 2024)

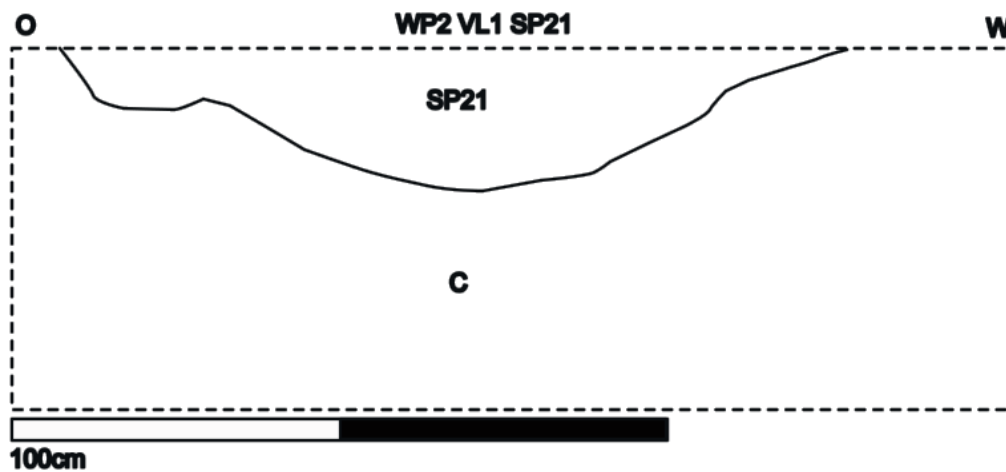




Figuur 31: Algemeen zicht op greppel S21 (ABO nv 2024)



Figuur 32: Doorsnede op greppel S21 (ABO nv 2024)



Figuur 33: Coupetekening spoor 21 (ABO nv 2025)

Spoor/horizont	Beschrijving
S21	Heterogeen bruinzwart zandleem
C	heterogeen geelgrijs zandleem, gleyhoudend

Tabel 9: Beschrijving coupetekening spoor 21 (ABO nv 2025)

7.2.2 DATERING

In de opvulling van greppels S1 (vondstnummer 2 en 3) en S3 (vondstnummer 6 en 7) werd een weinig gebruiksaardewerk aangetroffen dat hoofdzakelijk wordt bepaald door de aanwezigheid van lokaal/regionaal grijsgebakken, handgevormd aardewerk met zandvershraling. Op basis van de schaarse techno-typologische kenmerken kan het aardewerk algemeen in de volle 12^{de} tot vroege 13^{de} eeuw gedateerd worden.

In de opvulling van greppel S5 (vondstnummer 8) werden er twee wandfragmenten van vroegrood, handgevormd aardewerk aangetroffen, te dateren van de 12^{de} tot 13^{de} eeuw.

7.3 FASE 2: CLUSTER PAALKUILEN EN KUILEN IN HET NOORDOOSTEN VAN WERKPUT 2 (S₂, S₁₁₋₁₄, S₁₆₋₂₀) (POSTMIDDELEEUWS)



Figuur 34: Detailplan werkput 2 (ABO nv 2024)

7.3.1 BESCHRIJVING

In het noordoosten van werkput 2 bevond zich een cluster van 10 paalkuilen (S₂, S₁₁₋₁₄ en S₁₆₋₂₀) (Figuur 34). De aangetroffen paalkuilen kenmerken zich door een uiteenlopende vorm en grootte. Sporen 11 en 16 bleken na het couperen natuurlijke sporen te zijn. De vulling van de sporen is over het algemeen zeer heterogeen. Voorts is de vulling donkerbruin tot grijs zand of zandleem. De sporen tekenden zich eerder onduidelijk af tegenover de geel grijze moederbodem en bleken na het couperen zeer ondiep bewaard. Spoor 12 bevatte verbrande leem als inclusies. In S₂₀ werd een fragment geglaazuurd gebruiksaardewerk aangetroffen. Dit duidt op een postmiddeleeuwse datering. Ondermeer de coupe van paalkuil S₁₄ toont aan dat deze de greppel S₁ doorsnijdt en dus recenter is dan de

greppelstructuren. Voorts werd er in geen enkele andere van deze kuilen relevant archeologisch vondstmateriaal aangetroffen.

De sporen vertonen ruimtelijk gezien potentieel tot het vormen van een configuratie. De interpretatie wordt echter bemoeilijkt door de beperkte oppervlakte van de werkput en de matige bewaring van de sporen. Bovendien is er maar zeer weinig vondstmateriaal voorhanden. De paalkuilencuster zou mogelijk op een bijgebouw kunnen duiden binnen een erf. De kans bestaat dat er slechts een deel van het erf is aangesneden door de aangelegde werkput. Andere bijhorende sporen, alsook het zwaartepunt van de sporensite ligt wellicht verder noordwestwaarts, buiten de aangelegde werkput..



Figuur 35: Algemeen zicht op (paal)kuil S2 (ABO nv 2024)



Figuur 36: Doorsnede van S2 (ABO nv 2024)



Figuur 37: Algemeen zicht op paalkuil S11 (ABO nv 2024)



Figuur 38: Doorsnede van paalkuil S11 (ABO nv 2024)



Figuur 39: Algemeen zicht op paalkuil S12 (ABO nv 2024)



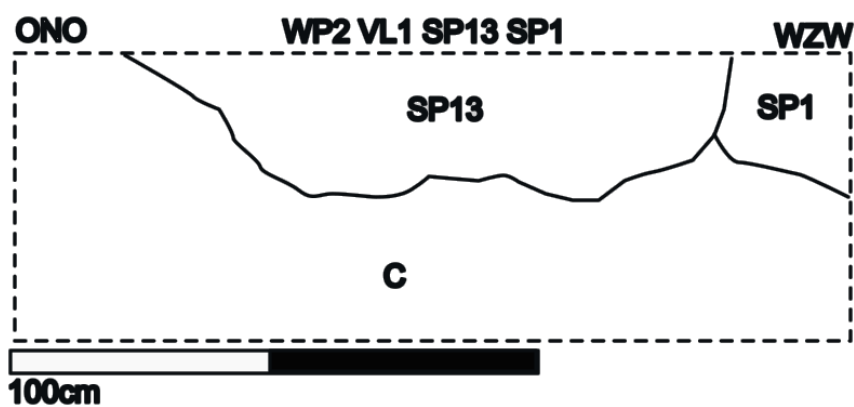
Figuur 40: Doorsnede van paalkuil S12 (ABO nv 2024)



Figuur 41: Algemeen zicht op S13 (ABO nv 2024)



Figuur 42: Doorsnede van S13 (ABO nv 2024)



Figuur 43: Coupetekening van spoor 13 (ABO nv 2025)

Spoor/horizont	Beschrijving
S13	heterogeen grijsbruin zandleem, bioturbatie
S1	Heterogeen grijsbruin zandleem, bioturbatie
C	heterogeen geelgrijs zandleem, gleyhoudend

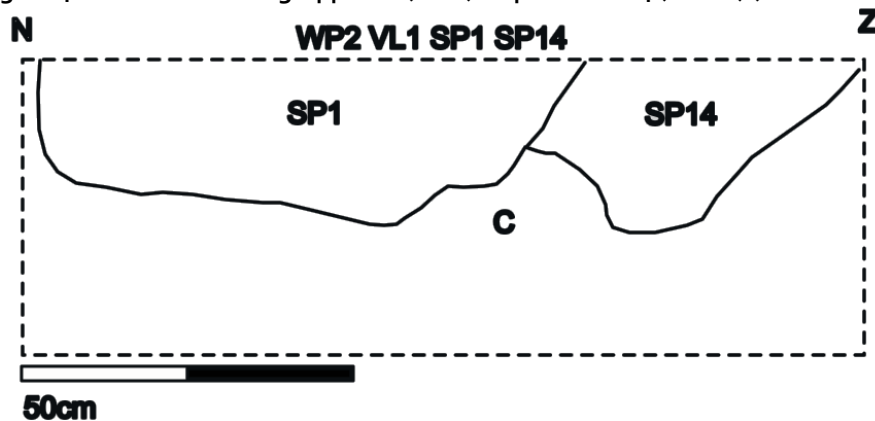
Figuur 44: Beschrijving coupetekening spoor 13 (ABO nv 2025)



Figuur 45: Algemeen zicht op S14 (ABO nv 2024)



Figuur 46: Doorsnede van greppel S1 (links) en paalkuil S14 (rechts) (ABO nv 2024)



Figuur 47: Coupetekening van spoor 1 en spoor 14 (ABO nv 2025)

Spoor/horizont	Beschrijving
S14	heterogeen geel- tot grijsbruin zandleem, bioturbatie
S1	heterogeen lichtgeel- tot grijsbruin zandleem, bioturbatie
C	heterogeen geelgrijs zandleem, gleyhoudend, mangaanspikkels

Tabel 10: Beschrijving coupetekening spoor 14 (ABO nv 2025)



Figuur 48: Algemeen zicht op natuurlijk spoor S16 (ABO nv 2024)



Figuur 49: Doorsnede van natuurlijk spoor S16 (ABO nv 2024)



Figuur 50: Algemeen zicht op kuil S17 (ABO nv 2024)



Figuur 51: Doorsnede van kuil S17 (ABO nv 2024)



Figuur 52: Algemeen zicht op kuil S18 (ABO nv 2024)



Figuur 53: Doorsnede van kuil S18 (ABO nv 2024)



Figuur 54: Algemeen zicht op kuil S19 (ABO nv 2024)



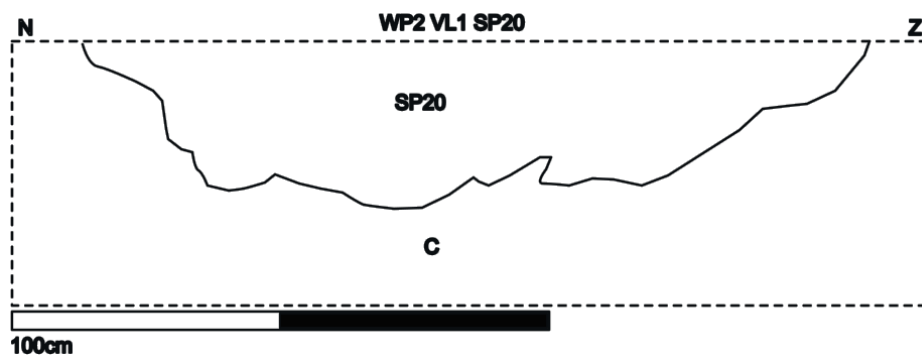
Figuur 55: Doorsnede van kuil S19 (ABO nv 2024)



Figuur 56: Algemeen zicht op kuil S20 (ABO nv 2024)



Figuur 57: Doorsnede van kuil S20(ABO nv 2024)



Figuur 58: Coupetekening spoor 20 (ABO nv 2025)

Spoor/horizont	Beschrijving
S20	heterogeen geel- tot bruinzwart zandleem, bioturbatie
C	heterogeen geelgrijs zandleem, gleyhoudend

Tabel 11: Beschrijving coupetekening spoor 20 (ABO nv 2025)

7.4 FASE 3: POST-MIDDELEEUWSE BEWONING (S28, S29 EN S30) + (PERCEELS)GREPPELS (S9 EN S27)

7.4.1 AFBRAAKLAGEN (+RECENTE KELDER)



Figuur 59: Overzichtsplan van werkput 1 (ABO nv 2024)

7.4.1.1 BESCHRIJVING

Binnen werkput 1 werden twee verschillende uitbraaklagen (S28 + S29) en een restant van een beerput (S30) aangetroffen (Figuur 59). Aan de zuidwestzijde van werkput 1 liep een gracht, parallel met deze gracht werd een (sub)recente afbraaklaag aangetroffen (S28). Deze laag was slechts zeer oppervlakkig bewaard en bevatte baksteenfragmenten, glas en ander recent afvalmateriaal.

S29 lijkt eveneens een overblijfsel van vroegere bewoning en is lineair van vorm, na couperen bleek het spoor slechts zeer oppervlakkig bewaard (Figuur 63). De laag bevatte industrieel gevormde baksteenfragmenten en fragmenten postmiddeleeuws aardewerk.

S30 betreft een restant van een beerput dat als zeer recent (20^{ste} eeuw) gedateerd kan worden. De vulling bevatte nagenoeg geen vondsten, enkel kleine baksteenfragmenten (Figuur 65 & Figuur 66).



Figuur 60: Algemeen zicht op S28 (ABO nv 2024)



Figuur 61: Doorsnede van S28 (+begin van perceelsgracht) (ABO nv 2024)



Figuur 62: Algemeen zicht op spoor 29 (ABO nv 2024)



Figuur 63: Coupe op S29 (ABO nv 2024)



Figuur 64: Zicht op S30 zoals dit voorkwam in het vlak (ABO nv 2024)



Figuur 65: Zicht op de restanten van de beerput met spoornummers 30 (Abo nv 2024)



Figuur 66: Coupe op S30 (ABO nv 2024)

7.4.1.2 DATERING

In S28 werden fragmenten modern industrieel aardewerk en baksteenfragmenten aangetroffen, deze werden echter niet als vondst ingezameld aangezien ze als zeer recent gedateerd kunnen worden. Deze laag is naar alle waarschijnlijkheid recentere dan S29 en kan als recente verstoring beschouwd worden.

Het vondstmateriaal dat werd ingezameld uit S29 (Figuur 62) kan gedateerd worden als post middeleeuws, mogelijks betreft het hier een oppervlakkig bewaarde puinlaag van het gebouw dat staat afgebeeld op de Ferrariskaart (ca. 1777).

Het beerputmuurtje met spoornummer 30 kan eveneens als (sub)recent gedateerd worden.

7.4.2 (PERCEELS)GREPPELS (S9 EN S27)



Figuur 67: Overzichtsplan van werkput 2 (ABO nv 2024)

7.4.2.1 BESCHRIJVING

Greppels S9 en S27 in werkput 2 kunnen gelinkt worden aan de perceelsindeling zoals gekarteerd op de Popp-kaart (1842-1879) (Figuur 68). Ook de bebouwing waarvan sporen zijn teruggevonden in werkput 1 staat reeds afgebeeld op de Popp-kaart. De perceelsgreppels komen niet exact overeen met deze afgebeeld op de Popp-kaart, dit is echter te verklaren door het feit dat de projectie van deze oude kaarten niet steeds helemaal accuraat is.



Figuur 68: Overzichtsplanning van beide werkputten op de Popp-kaart (ABO nv 2024)

Beide greppels hebben een heterogene zwartbruine vulling en zijn komvormig in doorsnede. Greppel S9 heeft een meer humeuze vulling, beide zijn eerder oppervlakkig bewaard (Figuur 70 & Figuur 72). Greppel S9 heeft een noordwest-zuidoost oriëntatie, terwijl greppel S27 een zuidwest-noordoost oriëntatie heeft.



Figuur 69: Algemeen zicht op Sg (ABO nv 2024)



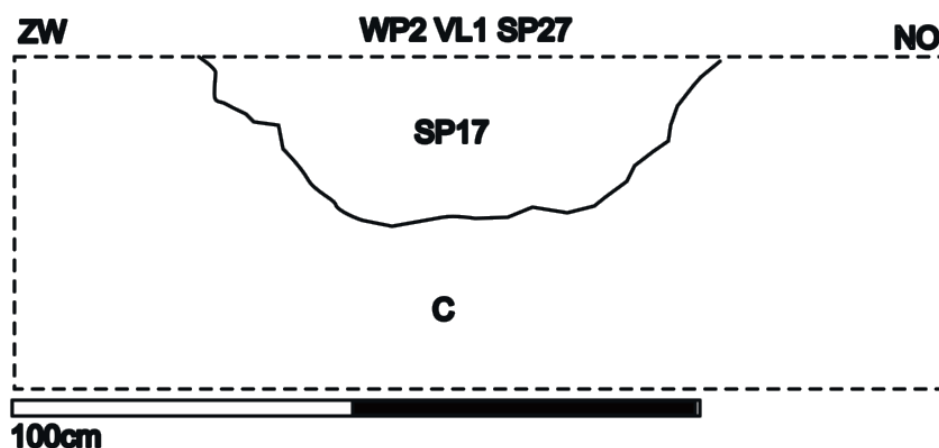
Figuur 70: Doorsnede van Sg (ABO nv 2024)



Figuur 71: Algemeen zicht op S27 (ABO nv 2024)



Figuur 72: Doorsnede van S27 (ABO nv 2024)



Figuur 73: Coupetekening spoor 27 (ABO nv 2025)

Spoor/horizont	Beschrijving
S27	heterogeen bruinzwart zandleem, bioturbatie
C	heterogeen geelgrijs zandleem, gleyhoudend, mangaanspikkels

Tabel 12: Beschrijving coupetekening spoor 27 (ABO nv 2025)

7.4.2.2 DATERING

Beide sporen lieten geen vondsten optekenen tijdens het archeologische onderzoek. Wanneer we hun positie bekijken op de Popp-kaart (1842-1879) zijn er overeenkomsten met de toenmalige perceelsgreppels. We kunnen zodoende postmiddeleeuws als ruime datering nemen.

7.5 FASE 4: RECENTE PAALKUILEN WERKPUT 1 (S6-S8, S10, S15, S22-26 EN S31)



Figuur 74: Overzichtsplan van werkput 2, fase 4 (ABO NV 2024)

De overige aangetroffen paalkuilen (S6-8, S10, S15, S22-26 en S31) zijn eerder klein van afmetingen en over het algemeen matig bewaard (**Figuur 74**). In geen enkele van deze kuilen werd relevant archeologisch vondstmateriaal aangetroffen, na het couperen bleek dan ook dat de meeste van deze paalkuilen als (sub)recent gedateerd kunnen worden. De paalkuilen hadden een heterogene donkerbruine vulling en waren eerder ondiep bewaard. Het betreft hier waarschijnlijk sporen van een recente perceelsindeling in functie van het afbakenen van landbouwgronden of een structuur (schuur, stal etc.) in functie van landbouwactiviteiten. Kuilen S10, S15 en S31 bleken na het couperen een natuurlijk spoor te zijn.



Figuur 75: Algemeen zicht op kuil S6 (ABO nv 2024)



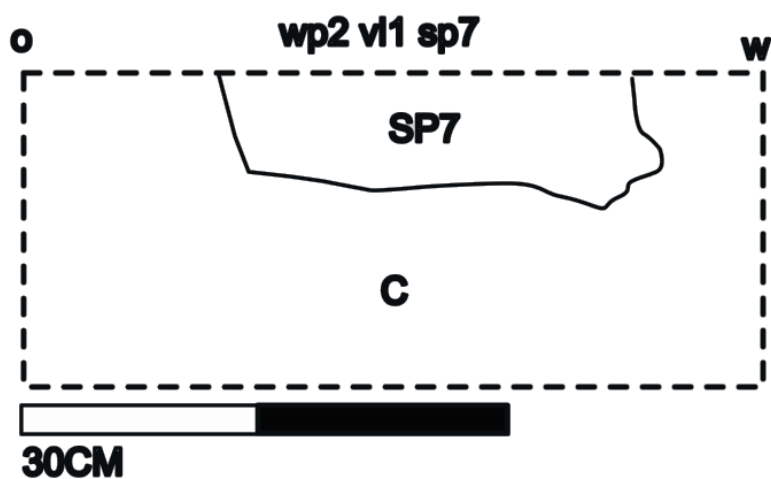
Figuur 76: Doorsnede van kuil S6 (ABO nv 2024)



Figuur 77: Algemeen zicht op kuil S7 (ABO nv 2024)



Figuur 78: Doorsnede van kuil S7 (ABO nv 2024)



Figuur 79: Coupetekening spoor 7 (ABO nv 2025)

Spoor/horizont	Beschrijving
S27	heterogeen bruinzwart zandleem, bioturbatie
C	heterogeen geelgrijs zandleem, gleyhoudend, mangaanspikkels

Tabel 13: Beschrijving coupetekening spoor 7 (ABO nv 2025)



Figuur 8o: Algemeen zicht op kuil S8 (ABO nv 2024)



Figuur 81: Doorsnede van kuil S8 (ABO nv 2024)



Figuur 82: Algemeen zicht op kuil S10 (ABO nv 2024)



Figuur 83: Doorsnede van kuil S10 (ABO nv 2024)



Figuur 84: Algemeen zicht op S22 (ABO nv 2024)



Figuur 85: Algemeen zicht op S23 (ABO nv 2024)



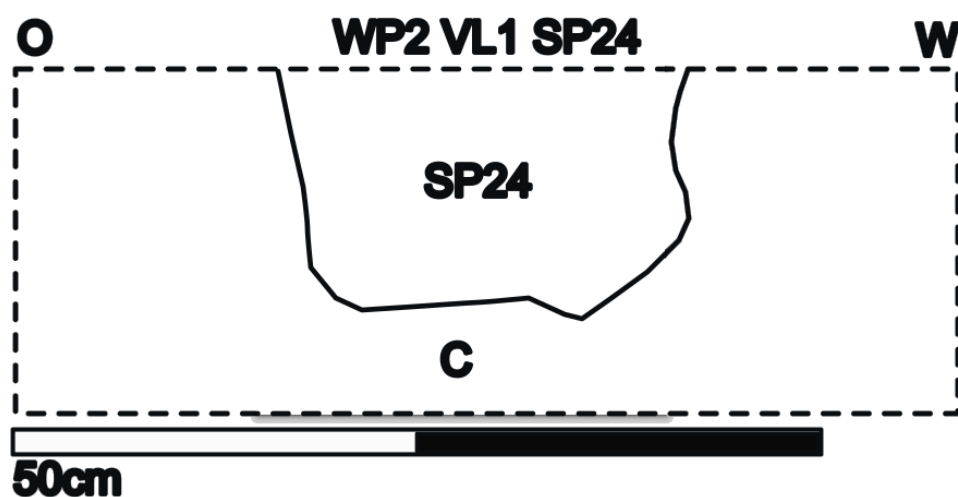
Figuur 86: Doorsnede van S22 & 23 (ABO nv 2024)



Figuur 87: Algemeen zicht op S24 (ABO nv 2024)



Figuur 88: Doorsnede van S24 (ABO nv 2024)



Figuur 89: Coupetekening spoor 24 (ABO nv 2025)

Spoor/horizont	Beschrijving
S24	heterogeen geelbruin zandleem, bioturbatie
C	heterogeen geelgrijs zandleem, gleyhoudend, mangaanspikkels

Tabel 14: Beschrijving coupetekening spoor 24 (ABO nv 2025)



Figuur 90: Algemeen zicht op S25 (ABO nv 2024)



Figuur g1: Doorsnede van S25 (ABO nv 2024)



Figuur g2: Algemeen zicht op S26 (ABO nv 2024)



Figuur 93: Doorsnede van S26 (ABO nv 2024)



Figuur 94: Algemeen zicht op S31 (ABO nv 2024)



Figuur 95: Doorsnede van S31 (natuurlijk) (ABO nv 2024)

7.5.1.1 DATERING

Deze cluster paalkuilen kan als algemene datering postmiddeleeuws worden toegeschreven. Er werd in geen enkele van deze sporen vondstmateriaal aangetroffen tijdens het couperen. De vulling van de sporen bestaat uit zwart tot geel leemig zand en is zichtbaar geroerd. Deze duidelijk heterogene vulling voelde tijdens het couperen zeer los aan. Al deze sporen kunnen zodoende als zeer recent geïnterpreteerd worden. Het betreft hier waarschijnlijk sporen van een vroegere perceelsindeling.

8 NATUURLIJKE SPOREN

Tijdens de aanleg van het vlak werden heel wat donkerbruine, humeuze en vrij grillige anomalieën als “natuurlijke sporen” geregistreerd. Deze zijn het gevolg van het aansnijden tijdens de aanleg van het vlak van de organische afzettingen in de zandige gestratificeerde eolische afzettingen (Figuur 96). Ook enkele geregistreeerde sporen, namelijk S10, S15, S16 en S31 bleken na het couperen een natuurlijk spoor te zijn.



Figuur 96: Dronebeeld van werkput 2 met natuurlijke sporen in het vlak (ABO nv 2024)

9 ASSESSMENT VAN VONDSTEN EN STALEN

9.1 OBSERVATIES EN REGISTRATIES VAN VONDSTEN

9.1.1 AARDEWERK UIT DE VOLLE EN LATE MIDDELEEUWEN

In werkput 2 werd het merendeel van het aardewerk aangetroffen in de greppels. De grootste concentratie van vondsten werden aangetroffen in de greppel S1 (Figuur 97 & Figuur 98). In de opvulling van greppels S1 (vondstnummer 2 en 3) en S3 (vondstnummer 6 en 7) (Figuur 100) werd een weinig gebruiks-aardewerk aangetroffen dat hoofdzakelijk wordt bepaald door de aanwezigheid van lokaal/regionaal grijsgebakken, handgevormd aardewerk met zandverschraling. Op basis van de schaarse techno-typologische kenmerken kan het aardewerk algemeen in de volle 12^{de} tot vroege 13^{de} eeuw gedateerd worden². Het aardewerk is over het algemeen vrij sterk gefragmenteerd, maar goed bewaard en heeft weinig tot geen sporen van verwerking als gevolg van het verblijf in de bodem.

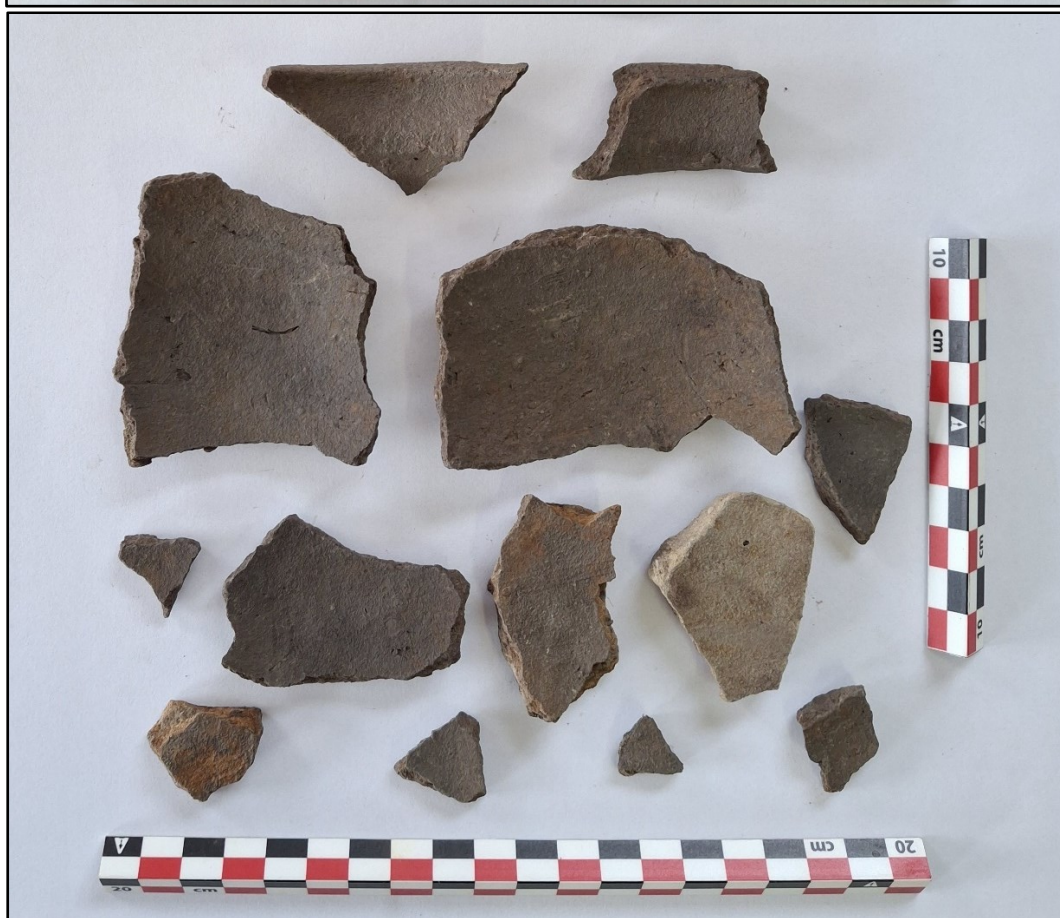
In de opvulling van greppel S5 (vondstnummer 8) werden er twee wandfragmenten van vroegrood aardewerk aangetroffen (Figuur 101), te dateren in de tweede helft van de 12^{de} tot 13^{de} eeuw³.

In greppel S1 werden er tussen de fragmenten aardewerk eveneens vulkanische basalt aangetroffen (Figuur 99). Dit vulkanisch basalt, ofwel tefriet werd gebruikt als maalstenen⁴.

² De Groote K., 2008: 101-103

³ De Groote K., 2008: 107-108

⁴ Kars, H., 1983: 110-120



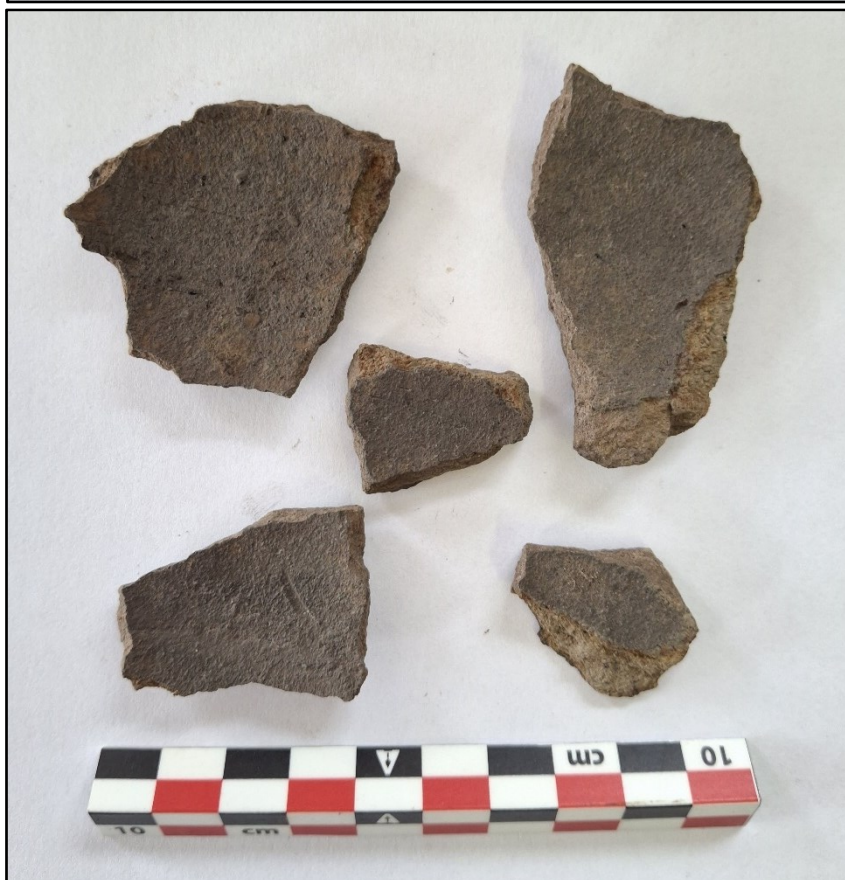
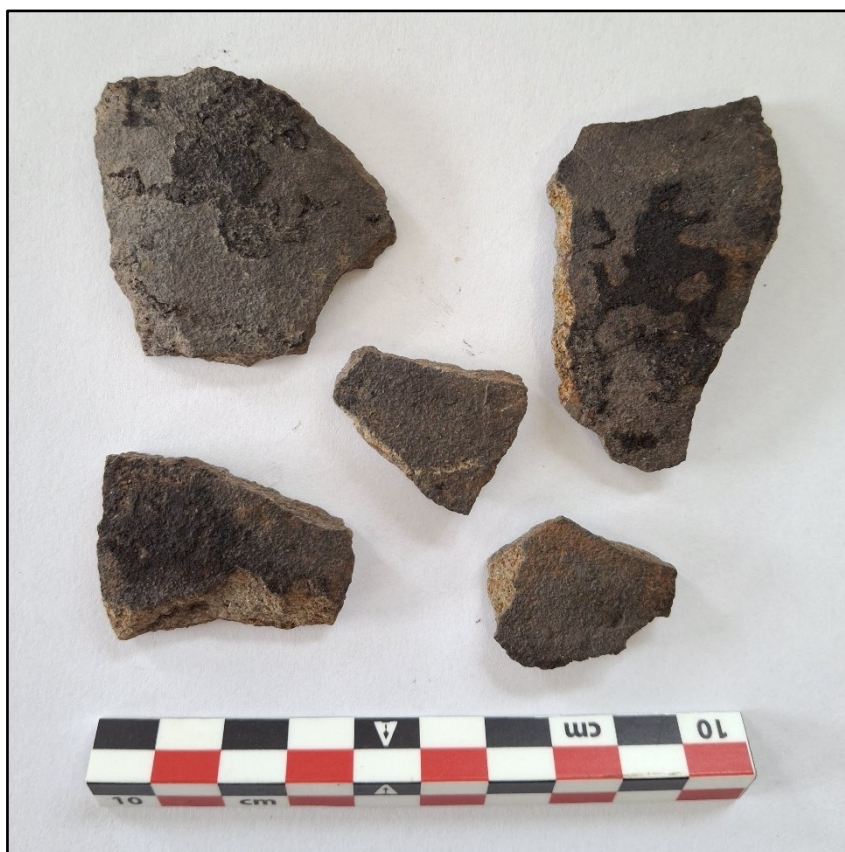
Figuur 97: Aardewerk uit greppel S1 (ABO nv 2024)



Figuur 98: Aardewerk uit greppel S1 (ABO nv 2024)



Figuur 99: Basalt uit greppel S1 (ABO nv 2024)



Figuur 100: Aardewerk uit greppel S3 (ABO nv 2024)



Figuur 101: Aardewerk uit greppel S5 (ABO nv 2024)

9.1.2 POSTMIDDELEEUWS AARDEWERK

Tijdens de opgraving werden bij het onderzoek van de afbraaklaag S29 een weinig gefragmenteerd gebruiksaardewerk aangetroffen. Het betreft hier een verzameling van postmiddeleeuws aardewerk (Figuur 102). In de opvullaag van het beerputje S30 werd een fragment postmiddeleeuws geglazuurd aardewerk gevonden (Figuur 103).



Figuur 102: Aardewerk uit de afbraaklaaf S29 in werkput 1 (ABO nv 2024)



Figuur 103: Fragment geglazuurd aardewerk uit S30 (ABO nv 2024)

9.2 OBSERVATIES EN REGISTRATIES VAN STALEN

Er werden tijdens de opgraving 3 stalen ingezameld voor eventueel verder natuurwetenschappelijk onderzoek. Uit S9 (postmiddeleeuwse greppel, fase 3) werd een bulkstaal en een pollenstaal genomen. Uit S5 (greppel volle middeleeuwen, fase 1) werd een pollenstaal meegenomen, zie stalenlijst 0. Er is echter geen meerwaarde voor natuurwetenschappelijk onderzoek aangezien de sporen slechts matig bewaard bleken en er geen duidelijke contexten aanwezig zijn. Voorts kunnen de onderzoeksvragen reeds beantwoord worden, er is dus geen toereikende reden om verder natuurwetenschappelijk onderzoek te verantwoorden.

10 INTERPRETATIE VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

10.1 BEANTWOORDEN VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN

- Kunnen er één of meerdere erfstructuren afgebakend worden?

Als gevolg van de beperkte omvang van de vlakdekkende opgraving is er een beperkt ruimtelijke inzicht in de aangetroffen structuren. Er kunnen dan ook geen duidelijke erfstructuren afgelijnd worden. De aangetroffen greppelsegmenten kunnen wel in verband gebracht worden met afbakening en/of indeling maar zijn te beperkt om een duidelijke configuratie aan te tonen.

Ook de postmiddeleeuwse paalsporencluster vertoonde ruimtelijk gezien potentieel tot het vormen van een configuratie, maar er kan na het couperen geen overtuigende theorie hardgemaakt worden. Dit omdat er onvoldoende uniformiteit is waar te nemen in de vulling en vorm van de sporen, wat de interpretatie bemoeilijkt. Bovendien is er zeer weinig vondstmateriaal voorhanden.

- Wat is de aard van de nederzetting?

De sporen duiden op bewoning, maar er kan noch een duidelijke afbakening, noch een bewoningskern worden vooropgesteld.

- Kunnen er gebouwplattegronden afgebakend worden en welke types?

Gezien het beperkte ruimtelijke overzicht van het areaal kan uit de kuilencluster geen overduidelijke configuratie afgelijnd worden. Mogelijk vormt de sporencluster S2, S11-14 en S16-20 een bijgebouw dat deel uitmaakte van een erf. Het zwaartepunt van de sporensite ligt wellicht verder noordwestwaarts, buiten de aangelegde werkput.

- Wat zegt de materiele cultuur over de aard en eventuele status van de bewoners?

Tijdens de opgraving kwam er relatief weinig aardewerk aan het licht. Voor fase 1 betreft het vooral aardewerk in de vorm van het gewone gebruiks aardewerk voor dagelijks gebruik in de keuken en op de eettafel. Het betreft hoofdzakelijk lokaal/regionaal grijsgebakken, handgevormde waar. Ook werd er een weinig roodgebakken aardewerk aangetroffen en restanten van een maalsteen in de vorm van basaltbrokjes. Voor fase 2 en 3 werden fragmenten van postmiddeleeuws geglazuurd gebruiks aardewerk teruggevonden. Vooral voor fase 3 werden verschillende fragmenten van divers keukenaardewerk ingezameld. Ook fase 4 leverde enkele fragmenten geglazuurd aardewerk op die courant gebruikt worden in het dagelijkse huishouden.

- Wat is het type site op basis van de contexten en/of vondstmateriaal (bewoning, artisanaal,...)?

De weinige vondsten binnen de site wijzen eerder op een bewoningssite. Het ingezamelde aardewerk betreft vooral gebruiks aardewerk dat courant voorkomt in het dagelijkse huishouden zoals kannen, schalen, borden etc.

- Zijn er aanwijzingen aanwezig voor artisanale of ambachtelijke activiteiten (vb. metaalnijverheid, pottenbakkers, end.)?

Tijdens de vlakdekkende opgraving werden er enkele stukken tefriet (vulkanische basalt) aangetroffen. Dit vulkanische basalt werd veelal gebruikt als maalsteen.

- Hoe past de nederzetting binnen de kennis van het late IJzertijd/Romeinse landschap in de nabije omgeving, is er info voorhanden omtrent het wegennet in de onmiddellijke nabijheid?

Niet van toepassing.

- Zijn er typologische verschillen merkbaar in de greppels, en zo ja, waaraan zijn deze verschillen gerelateerd? (afbakening, afwatering, ...).

Er zijn weinig typologische verschillen op te merken in de greppels, ze lijken allen een functie als perceelsindeling te hebben gehad.

- Tot welke vondstcategorieën behoren de vondsten?

Het vondstmateriaal betreft voornamelijk aardewerk en enkele stukken tefriet (maalstenen).

- Wat is de conserveringsgraad van de verschillende vondstcategorieën?

Het aardewerk is behoorlijk gefragmenteerd.

- Kunnen er aanwijzingen aangeleverd worden omtrent de ecologie van het landschap?

Als gevolg van de bodemomstandigheden werden er in de onderzochte contexten geen bewaarde organische materialen aangetroffen.

- Hoe passen de resultaten van de opgraving binnen de grotere regio van Oostkamp?

Er is in de regio van Oostkamp nog maar weinig archeologisch onderzoek uitgevoerd. Uit de luchtfoto's die genomen zijn in de omgeving van het projectgebied kunnen enkel maar recente en oude perceelsgreppels opgemaakt worden.

- Wat betekenen de resultaten voor onze kennis van deze periode binnen de regio?

Door de beperkte oppervlakte van het archeologische onderzoek is ook de ruimtelijke interpretatie van de site eerder beperkt. Net als de resultaten van de lokale luchtfotografie duiden de resultaten van de vlakdekkende opgraving op verschillende periodes van perceelsindeling. Een bewoningskern kon echter niet worden vastgesteld, er werd wel volmiddeleeuws aardewerk aangetroffen maar er kon niet met zekerheid een structuur worden afgebakend voor deze periode. Op deze manier blijkt onze kennis voor de volmiddeleeuwse periode in de regio Oostkamp eerder beperkt.

10.2 BESLUIT

De uitgevoerde opgraving leverde sporen op uit **4** verschillende fasen. De oudste sporen betreffen verschillende greppels/perceelsgreppels in werkput 2 die dankzij aardewerkvondsten gedateerd kunnen worden als volmiddeleeuws. Een tweede fase wordt gekenmerkt door een postmiddeleeuwse (paal)kuilencluster in werkput 2. Fase 3 betreft postmiddeleeuwse bewoning in werkput 1 die zichtbaar is op de Ferrariskaart (ca. 1777). Ook bevinden er zich twee greppels in werkput 2 die overeenkomen met perceelsafbakening op de Popp-kaart (1842-1879). Voorts is er nog fase 4 die verband houdt met zeer recente perceelsbegrenzing. In werkput 2 werden er (sub)recente paalkuilen geregistreerd.

Het is mogelijk dat er een gedeelte van een bewoningskern uit de tweede helft 12^{de} tot eerste helft 13^{de} eeuw geregistreerd is tijdens de vlakdekkende opgraving. De nederzetting is gesitueerd binnen de alluviale vallei van de Rivierbeek, een natuurlijke waterloop. De aanwezigheid van de waterloop was in de middeleeuwen van cruciaal belang voor de aanwezigheid van water (transport) en alluviale klei voor de productie van gebruiksaardewerk.

Omwille van het beperkte areaal van de opgraving werd er echter slechts een zeer beperkt ruimtelijk inzicht bekomen in de nederzittingsstructuur van de vindplaats. Een aantal greppelsstructuren wijzen op een afbakening en/of indeling en waterhuishouding binnen de nederzetting. Door het gebrek aan uniformiteit en de weinige vondsten kan er echter geen overtuigende theorie hardgemaakt worden.

Tijdens de opgraving kwam er relatief weinig aardewerk aan het licht in de vorm van het gewone gebruiksaardewerk voor dagelijks gebruik in de keuken en op de eettafel. Het betreft hoofdzakelijk lokaal/regionaal grijsgebakken handgevormd aardewerk. Op basis van de techno-typologische kenmerken van het aardewerk kan een algemene datering vooropgesteld worden tussen omstreeks het midden van de 12^{de} tot het midden van de 13^{de} eeuw.

Er is in de regio van Oostkamp nog maar weinig archeologisch onderzoek uitgevoerd. Uit de luchtfoto's (ID [212822](#), ID [212823](#), ID [212825](#), ID [217328](#), ID [217497](#) en ID [217501](#)) die genomen zijn in de omgeving van het projectgebied kunnen enkel maar recente en oude perceelsgreppels opgemaakt worden. Net als de resultaten van de lokale luchtfotografie duiden de resultaten van de vlakdekkende opgraving op verschillende periodes van perceelsindeling. Door de beperkte oppervlakte van de werkputten kon een bewoningskern echter niet worden vastgesteld. er werd wel volmiddeleeuws aardewerk aangetroffen maar er kon niet met zekerheid een structuur of erf worden afgebakend voor deze periode. Op deze manier blijkt onze kennis voor de volmiddeleeuwse periode in de regio Oostkamp eerder beperkt.

11 KWALITEITSCONTROLE

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		Maart 2025
Glenn De hooghe	Business Unit Manager		Maart 2025
Jan Coenaerts	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		Maart 2025

12 BIBLIOGRAFIE

Cleda B., Valvekens L. 2023: Archeologienota Torhoutsestraat, Vrijlatenstraat, Polderstraat, Vliegend Paardstraat, Westkantstraat, Kaleshoekstraat, Watermolenstraat, Sasputstraat en Vannekensstraat te Oostkamp. Verslag van resultaten. ABO archeologische rapporten 1976.

Coenaerts J., Debacker R., De Brandt R., De Jaeger C., Libert M., Pype P., 2024: Archeologisch vooronderzoek ter hoogte van Torhoutsestraat, Vrijlatenstraat, Polderstraat, Vliegend Paardstraat, Westkantstraat, Kaleshoekstraat, Watermolenstraat, Sasputstraat en Vannekensstraat te Oostkamp (West-Vlaanderen). Verslag van resultaten. ABO archeologische rapporten 1962.

Coenaerts J., Debacker R., De Brandt R., De Jaeger C., Libert M., Pype P., 2024: Archeologisch vooronderzoek ter hoogte van Torhoutsestraat, Vrijlatenstraat, Polderstraat, Vliegend Paardstraat, Westkantstraat, Kaleshoekstraat, Watermolenstraat, Sasputstraat en Vannekensstraat te Oostkamp (West-Vlaanderen). Programma van maatregelen. ABO archeologische rapporten 1962.

De Groote K., 2008. Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late Middeleeuwen (10de – 16de eeuw). Relicta Monografieën 1. Brussel.

Kars, H., 'Het maalsteenproductiecentrum bij Mayen in de Eifel' in: Grondboor en Hamer (1983, 3/4, p. 110-120).

Online bronnen

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://geopunt.be>